

poštarina plaćena u gotovom
PRETPLATA NA „ŽIDOV“ STOJI:
GODIŠNJE D 100.—, POLUGODIŠNJE
D 50.—, ČETVRTGODIŠNJE D 25.—.
OGLASI SE RAČUNAJU PO STAL-
NOM CIENIKU. — PLATIVO I UTU-
ŽIVO U ZAGREBU. — BROJ ČEK.
RAČUNA UPRAVE „ŽIDOV“ JE 33.831.

ŽIDOV

GODINA X.

ZAGREB, 28. maja 1926. — 15. sivana 5686.

BROJ 22.

Ubijen Petljura

Značajni akt atentatora. — Izbori u bogoštovnoj općini u Berlinu. — Memorandumi Mandatarnoj Komisiji. — Nove kupnje Keren Kajemeta.

Dne 25. V. oko 5 sati poslije podne ubio je u Parizu atentator hincem iz samokresa nekadašnjeg člana direktorija (istočne) Republike Ukrajine Semena Petljuru. Atentator je uapšen, a da nije ni pokušao pobjeći. Na policiji je izjavio da se zove Samuel Schwarzbart, da je Židov iz Smolenskoga, zavičaja Petljure i da je ubio Petljuru hoteći se osvetiti za krvave pogrome, koje je Petljura aranžirao.

Atentator je najprije opatio jedan hitac. Pogodjeni Petljura paq je ranjen, a kad se opet podigao ispalio je atentator u nj redom još nekoliko hitaca. Ranjeni Petljura prevezen je u bolnicu, gdje je iza nekoliko časaka preminuo.

*
Semen Petljura bio je ranije učitelj na osnovnoj školi. Godine 1918. ušao je direktorij od 4 člana, koji je bio na čelu nacionalne ukrajinske vlade, koja je preuzela vlast u Istočnoj Ukrajini oborivši prvu ukrajinsku vladu profesora Hruščevića u Kijevu. Doskora su u Ukrajinu prodrli boljševici, kojima je do februara 1919. uspjelo da zauzmu svu Ukrajinu osim Podolje. Petljura se našao između dvije vatre: boljševika i šefa Zapadne Ukrajinske Države Petruševića. Petljura je s četama, koje je okupio oko sebe preduzeo da na vlastitu ruku započne iznova borbu protiv boljševika i u tom je naišao na potporu poljske vojske, koju je protiv boljševika s uspjehom predvodio maršal Pilsudski. Ali kad su boljševici porazili Poljake i doprli do pred Varšavu krstario je Petljura sa svojim bandama između boljševičkoga i poljskoga fronta. U to vrijeme padaju krvavi pogromi u Ukrajini, koje su izvele poglavito ove raspuštene bande Petljurine vojske. Poučljivo je preko 200.000 Židova, 400.000 djece ostade bez roditelja. Pomoć Jointa spasila je hiljade života ove djece od koje je velik broj otpremljen u sirotišta u Palestini.

Petljura se ispričavao u javnosti zapadne Evrope da ne nosi krivnje za čine koje su počinile bande njegove raspuštene vojske, i da ih u ono teško vrijeme i nije mogao znjavati.

IZBORI ZA VIJEĆE ŽID. BOGOŠTOVNE OPĆINE U BERLINU Izborna pobjeda cijonista. - Oborena dosadašnja većina liberala

(JTA) Dne 16. maja provedeni su izbori za vijeće bogoštovne općine u Berlinu. Ovi su izbori urodili veoma značajnom činjenicom, da je nakon 70 godina uspijelo razbiti većinu liberala u vijeću. Rezultat izbora je ovaj: Predano je svega 50.4% glasova. Od toga su Liberali dobili 23.252 a stranke dosadanje opozicije u vijeću 27.244. Ovi se glasovi dijele ovako: Židovska Narodna Stranka (cijonisti) 16.370, Religijska Središnja Stranka 5.539, Konzervativci 2901, Poale Cijon 2145, ostali 289 glasova. Dne 1. februara 1925. bili su provedeni izbori za zemaljski savez bogoštovnih općina u Pruskoj. Na izborima u općinsko vijeće u Berlinu od 16. maja dobila je Žid. Narodna Stranka 2000 glasova više nego u februaru 1925. Na temelju ovakvoga srazmjeru glasova dobili su Liberali 10 reprezentanata i 5 zamjenika u vijeću, Židovska Narodna Stranka 8 reprezentanata i 4 zamjenika, listina Relig. Središnje Stranke 2 reprezentanta i 1 zamjenika, Konzervativci jednoga reprezentanta i jednoga zamjenika a Poale Cijon samo jednog zamjenika. Nosilac listine Židovske Narodne Stranke bio je ugledni cijonista dr. Alfred Kleen, odvjetnik i avni bilježnik. Na toj listini izabrani su i prof. dr. Heinrich Loewe, i vladin nadsvjetnik dr. Hans Goslar. Od Poale Cijona izabran je kao zamjenik samo nosilac listine dr. Oskar Cohn. Učeće izbornika nije posvuda bilo jednak. U zapanjnim dijelovima grada došlo je na biralište tek 30 posto izbornika. Jače učeće bilo je u centru (80 posto), a u nekim biralištima kotara Norden u kojem staneve veoma mnogo Židova, čak i 90 posto.

Uveće nakon izbora proslavila je Žid. Narodna Stranka svoju izbornu pobjedu. Ne pamti se, da je ikada jedna Židovska priredba bila tako posjećena kao ova. Oduševljene mase posile su dr. Kleea na ramenima.

KONGRES ZA IZMIRENJE PALESTINSKIH ARAPA.

«Meraat el Šerk», organ arapske (umjerene) Nacionalne Stranke javlja, da predsjednik ekstremno nacionalističke arapske egzekutive, Musa Kazim Paša, nastoji naći modus, da se zmine Arapska palestinska Egzekutiva i palest. Nacionalna Stranka. Organ Vrhovnoga Muslimanskoga Vijeća (najviša oblast palestinskih muslimana) »Sovt Ashab« javlja, da osim Muša Kazim Paše i dva egipatska arapska vodje, Zaki Paša dr. Kahjub Zabet i sirski vodja Rušdi Salim Bej, koji sada borave u Palestini živo rade oko izmirenja palest. stranaka u Palestini. Tlo za to izmirenje treba da spremi kongres, koji će dne 14. maja otvoreni u Jerusalimu. JTA javlja da je na inicijativu Zaki paše dne 14. maja održana konferencija, na kojoj su 120 arapski velikaša, predstavnici raznih stranaka određili da opet uspostave intervenciju bivšega udruženoga palestinskoga arapskoga Kongresa. Izabran je naročiti Komite, koji treba da se brine o pripremu palestinskoga općeg arapskoga kongresa.

PREDAN MEMORANDUM CIJONISTIČKE ORGANIZACIJE I VAAD LEUMIA.

Jerusalem, 24. maja (PC). Memorandum Cijonističke Organizacije, koji je dr. Weizmann predao Vrhovnom Komesaru za Palestinu, odaslan je ovih dana britanskom ministarstvu za kolonije, da ga dalje predla generalnom sekretaru Saveza Naroda, kako bi bio predložen na diskusiju Mandatarnoj Komisiji, koja ima da se sastane 24. juna. To je već treći memorandum Cijonističke Organizacije Mandatarnoj Komisiji. Prvi memorandum Vaad Leumia predan je takodje vrhovnom sekretaru palestinske vlade, da se odašte engleskoj vladi u London, a onda Savezu Naroda. Taj memorandum sadržaje ove zahtjeve:

1. Provedba prijedloga iz izvještaja o »Ošer« porezu.
2. Slobodni uvoz svega oruđa i materijala za radove oko asanacije tla, kao što su drenaži i natapanje zemljišta.
3. Uvaženje zahtjeva židovskih poljoprivrednika, da im se dade poljoprivredni kredit u koliko palestinska vlada taj kredit uopće daje. Uklonjenje sadašnjega sistema podjele zemljišta i uvođenje novoga sistema, koji će uzimati u obzir gustu židovsku kolonizaciju i općeniti razvitak zemlje.
4. Diskusija Saveza Naroda o kolonizacionom zazu, koji bi se osnivao na povoljnim rezultatima, koje su postigli Židovi u eksplotaciji bilja i drugih žitarica, koje odbacuju lijep dobitak, a u vezi s mogućnostima razvijanja nestavanog vladinog zemljišta, koje treba da se dade Židovima za kolonizaciju.

POZIV ARAPSKE NACIONALNE EGZEKUTIVE MANDATARNOJ KOMISIJI, DA POSJETI PALESTINU.

Jerusalem, 24. maja. (JTA) Egzekutiva arapskoga palestinskoga kongresa predala je lordu Plumeru memorandum, da ga palestinska vlada predala Mandatarnoj Komisiji. Ovaj se memorandum razlikuje od ranijega arapskoga memoranduma time, što se ovaj puta žalbe ograničuju na svega dve točke: poziva se na 22. paragraf pakta Lige Naroda, gdje je riječ o mandatima i u kojih se predviđa autonomija za teritorij, kojega je pučanstvo kulturno dozrelo za autonomiju; u istom se smislu govor u memorandumu i o lokalnim samoupravama, pa se zamjera mandatarnoj vlasti, da vlada u Palestini kaže u koloniji. U memorandumu se Mandatarna Komisija Lige Naroda poziva, da dodje u Palestinu i da se tu uvjeri, kako je u Zemlji.

Pitanje posjeta Mandatarne Komisije u Palestinu raspričljeno je na pretposljednjem zasjedanju komisije, kad je bilo na dnevnome redu pitanje Palestine. Tada je Komisija stala na gledište, da bi ovakav posjet bio netaktičan prema mandatarnoj vlasti, jer bi se time nametnula mandatarnoj vlasti uloga okrivljenika, a Komisiji uloga suca istražitelja. Ovo je naročito istaknuo član komisije prof. Rappard, koji je ranije bio mesklon cijonizmu, ali je nakon svojega privatnog boravka u Palestini postao iskreni zagovaratelj izgradnje Židovske narodne domaje.

*
Kod zasjedanja Mandatarne Komisije, koja će biti u junu, zastupat će britansku vladu Colonel Symes, glavni sekretar palestinske vlade. Colonel Symes je prijatelj izgradnje Žid. narodne domaje.

NOVE KUPNJE KKL U EMEKU I OKOLICI JERUSOLIMA. Neobični trud direktorija KKL unatoč teškom finansijskom stanju. — Kupnja daljih triju kompleksa. — Preko 6000 dunnama novoga zemljišta.

Jerusalem, 24. maja (PC). Glavni ured KKL objavio je komunike, u kojem se govorio, da je vodstvu KKL-a unatoč velikim novčanim obvezama, koje proističu iz ranijih velikih kupnja zemljišta, uspjelo da kupi nove kompleksne zemljišta za židovsku nacionalnu kolonizaciju. Radi se ponajprije o kompleksu Abu Šuše, zemljištu od neko 5.270 dunama u Emek Israelu, što graniči na površinu od 40.000 dunama, koja je poznata pod imenom bloka Tel Šamam — Tel Tura — Varakani — Knefes.

Ova nova kupnja omogućit će grupi židovskih gorana iz okolice Marmarosa (Rumunjska) da se naseli na jednom dijelu kupljenog zemljišta. Ovi su ljudi već kroz nekoliko generacija zemljoradnici i veoma podesan elemenat za židovsku kolonizaciju u Palestini. Druga je kupnja provedena kod Jad-Ja blizu Hajfe. Ovdje je kupljeno 1000 dunama, na kojima će se naseliti dvije grupe i to jedna grupa »Blau-Weissa« i jedna »Ahava« grupa.

Treća je kupnja provedena kod Jerusalima. Kupljeno je 128.000 četvornih pika za naseljenje gradskih radnika iz Gduda. (Radnička legija). Sadašnja četvrt Gduda jo posveta nepodesna i već se prije nekoliko godina zahtijevalo, da se Gdudu dade zemljište u zdravom kraju, da na njemu izgradi stanove za svoje radnike. Novo zemljište graniči na jerusalimsku četvrt Talpiot, gdje je Keren Kajemet već ranije kupio lijep broj dunama.

Pojedini broj stoji 2 dinara

„ŽIDOV“ IZLAZI SVAKOGA PETKA.
UREDNIŠTVO I UPRAVA „ŽIDOV“
NALAZE SE ZAGREB, ILLICA 38./I.
ZAKLJUČAK REDAKCIJE ZA ČLANKE
DO SRIJEDE U 12 SATI, ZA VIJESTI
DO SRIJEDE 18 SATI. — RUKOPIS
SE NE VRAČAJU. TEL. INT. 21-11

Pismo iz Erec Jisraela

Kod nas se sada slavi petgodišnji jubilej Keren Hajesoda. Ne znam je li riječ »slaviti« na mjestu. Nema ni svečanih doručaka, ni banfe, nego se ulazi u sebe i razmišlja se, što je do danas postignuto i pišta se, šta se u budućnosti može da traži i čemu se ima da nadamo.

Ni u jednoj se zemlji jamačno Židovi ne zanimaju toliko za stanje Keren Hajesoda kao palestinski Židovi u najširem smislu te riječi: stari išuv, novi išuv, trgovci, industrijalci, pa i tako zvani rentieri. Keren Hajesod hrani sav aparat židovske Palestine, koji se sve u svemu ne razlikuje od aparata jedne vlade. Ali jedna razlika ipak ima: Keren Hajesod balsira svoj budžet veoma spretno prema umjetnosti, koju ga je naučila škrrost naroda, jer se ranije očekivalo, da će se od jednoga milijuna porezovnika dobiti 25 milijuna funti, ali se dosada skupilo samo 2 i četvrt milijuna od dvije stotine hiljadu porezovnika.

Od čitave milijunske mase, koja bi mogla da plati nacionali porez, svjesno je svoje dužnosti prema židovstvu samo 200.000 Židova. Sve to ne može da se ocijeni uspjehom. Nije uspjeh ni kad narod, koji broji 15 ili čak 17 milijuna, daje pola milijuna funti godišnje za izgradnju Palestine. Oni, što se interisu za ovo pitanje, niste da pronadju i obrazlože uroke. Zaista je nerazumljivo, jer se Palestina ne može potužiti da je nepopularna. Ona je u narodu čak i veoma popularna. Osim nekih rijetkih iznimaka svi se zanimaju za Palestinu, koja je svakome Židovu draga i mila. Jednako je ta zemlja jedina nuda, drugome jedna nuda, ali na kraju krajeva veže svaki uz tu zemlju neku nadu. Rijetko se tek koji Židov vlada negativno prema Palestini. Pa ako je to tako, zašto ne odgovara uspjeh popularnosti. Što se tiče Amerike, imade taj pojav neke uzroke; onđe je nacionalna svijest bila zapretana; potencijalno postojala je uvijek kod imigrantskih masa, ali je tek sada počela da se pokazuje socijalnim faktorom. Ali koji je razlog u Evropi. Većina evropskoga židovstva uvijek se je odlikovala zdravim nacionalnim osjećajem.

Neki okrivljuju štampu. Ova sa svojim senzacionalnim novostima, koje su često pretjerane, pa ne odgovaraju istini, uspavaju židovskoga čitača, uspavaju njegov živ interes za Zemlju. S druge ga strane smučuje, pa potkopava njegovo pouzdanje u informacije o Palestini. Čitač osjeća, da nije sve ispravno što se o Palestini piše i to izaziva u njega stalne sumnje: je li to istina ili nije? Razumije se samo po sebi, da ovakovo raspoloženje nije podesno, da ojača osjećaj dužnosti, ako već takav osjećaj postoji.

I suviše ružičasta crtanja pal stinsko života, i preobilni opisi raznih svečanosti, posjeti stranih osoba itd., sve to nije podesno, da kod židovskoga čitaoca pobudi osjećaj dužnosti. Naprotiv one ga uspavaju — jer je sve lijepo i dobro. To me sjeća usklica: »Jest, nebo je u Palestini zaista lijepo, ali bi tkog mogao pomisliti, da mi živimo od toga, što dan i noć gledamo u nebo, dok uistinu trebamo još da jedemo i pimo!«

Još štetnije su vašarske vijesti o velikim sumama, koje je, koji milijunaš dao Keren Hajesodu ili o tome, da se poznati bankiri interesuju za Palestinu. Ove vrsti informacija, kad su još usto pretjerane, otupljuju osjećaj dužnosti i odgovornosti i kod članova Cijonističke Organizacije. »Čemu da se guram s mojim sitnišem, kad se za Palestinu interesuju ljudi kao što su na primjer sir Alfred Mond ili drugi?«

Zbog toga moramo uvijek na to misliti da ovakove informacije prouzrokuju mnoge teškoće i mnoge štete. Neprestano treba objašnjavati, da se Palestina neće izgraditi do prinosima jednoga ili nekolicine milijunaša, nego samo na temelju principa narodnoga poreza, maasera, na temelju dobrovoljnoga oporezovanja svega naroda.

Pet proteklih godina, pokazale su, da su neki od osnivača Keren Hajesoda, pogriješili, kad su držali, da će dvadeset i pet milijuna funti biti dovoljno i da će onda Keren Hajesod biti suvišan. Ni dvadeset i pet milijuna a ni pet godina, nikakva granica vremenska i novčana nije potrebna, nego nam treba neprestano potraživanje nacionalnoga poreza, stalni razvitak osjećaja nacionalne dužnosti i odgovornosti židovskih masa. Nijedna država ne nastaje odjednom, nekim čudom, nego se izradjuje velikim trudom kroz mnogo decenija i desetljeća.

Kad se dakle piše, da je prije rata bilo u Palestini 43 kolonija na površini od 400.000 dunama s 12.000 seoskih žitelja i da sada imademo 100 kolonija s jednim milijunom dunama zemlje i 23.000 seoskih žitelja, valja da se upozori na dvije okolnosti: prvo da je veoma teško naseliti židovsku porodicu na palestinskom zemljištu, jer u jednu ruku Židov nije vičan poljoprivredni i jer je to Palestine zanemareno kroz dvije tisuće godina te naliči pustinji. Druga je okolnost ta, da jedan milijun dunama još uvijek predstavljaju samo jednu dvadesetinu čitave zemljinske površine Erec Jisraela i da je brojka od 100 poljoprivrednih kolonija veoma malena, kad se pomislja na židovsku Palestinu, na židovsku narodnu domaju. Treba se sjetiti, da Keren Hajesod podržava kontinuirano više od 40 kolonija, koje se većinom nalaze na zemljištu KKL-a.

Kad se piše o tome da Keren Hajesod podržaje 50 dječjih vrtova, 70 pučkih škola, 6 srednjih škola, učiteljski seminari i 6 obrtničkih učionica, u kojima radi 600 učitelja s 15.000 učenika, treba spomenuti, da svaki brod dvozi mnogo use-

ljenika s djecom, koja se nalaze u godinama, kad su obvezani da polaze u školu, pa da se prema tome neprestano osjeća da je broj škola nedovoljan i da je potreba izgradnje novih škola veoma velika i aktuelna.

Kad se piše o tome, da je Keren Hajesod omogućio broju od 90.000 Židova, da se useli u Zemlju, treba još spomenuti i to, da židovsko pučanstvo u Palestini danas još uvijek broji samo 140—150.000 duša prema više od 700.000 Arapa.

Jednak je slučaj kad je govor o tome što je Keren Hajesod učinio na drugim područjima, kao što su zdravstvo, javni radovi, trgovina, industrija itd. Neprestano valja isticati koliko je sve to malo, kad se pomišlja na stvaranje države. A treba naglasiti, da mi još uvijek nemamo narodne domaje, nego, zasada samo njene forme, koje se moraju da ispunе. To se ne može postići milodarima i dobrovornošću, nego samo dobrovoljnim oporezovanjem, principom pučkoga nacionalnoga poreza.

A u tom pogledu svi su si Židi slični, svi imadu ista prava i iste dužnosti. Svi se imadu da ravnaju po ovom osnovnom načelu: »Ne moraš ti da dovršiš rad, ali ne smiješ nikada da mu se otmeš.«

154.789 FUNTI SABRANO ZA KEREN KAJEMET U SEDAM MJESECI.

Jeruzolim, 22. maja. (P. C.) Sveukupni primici KKL u aprili 1926. iznosili su 22.786 funti, što donekle nadmašuje dosadašnji mjesecni prosječni primitak u god. 5686. Ukupni primici KKL u sedam mjeseci god. 5686. iznose 154.789 funti. (U isto vrijeme u god. 5685. sabrano je svega 133.707 tunti.)

Tabela primitaka pokazuje jasno rezultate gospodarske krize u Evropi, koja je naročito u Poljskoj i nekim drugim zemljama znatno reducirala doprinose za KKL. Pa ipak je postignut nov rekordni broj. Primici prekoračuju znatno primitke u korespondentnim rokovima u god. 5686., a to se u glavnom mora da pripše, napretku u anglosaskim zemljama, pa u Belgiji, Argentini, Jugoslaviji, Švicarskoj itd.

BUDŽET HEBREJSKE UNIVERZE.

Jeruzolim, 16. maja. (P. C.) Budžet Hebrejskoga Univerziteta u Jeruzolimu za god. 1926. iznosi okruglo 34.000 tunti ne uračunavši ovomo trošak za gradnje, koje su u toku. Od ove svote otpada 11.000 tunti na Jevrejski i Orientalni institut, 5000 na Kemički Institut, 4000 na mikrobiološki, 2000 na higijenski, preko 4000 dobiva Biblioteka, 1000 dobiva Institut za istraživanje Palestine, 500 matematički i fizikalni institut, 4000 je predviđeno za administrativne izdatke, a oko 2000 za isplatu ranijih zajmova.

Za pokriće daju: Keren Hajesod 7000 tunti, američki Komite za Hebrejski Univerzitet 16.000, komite Židovskih knjižnika u Americi 6000, Joint Distribution Committee 2000, Baron Edmond de Rothschild 2000, razni manji primici predviđeni su s 1000 tunti.

LOUIS LIPSKY OPUTOVAO U LONDON.

New York, 22. maja (JTA). Gospodin Louis Lipsky, predsjednik Američke Cijonističke Organizacije i član Egzekutivne Svjetske Cijonističke Organizacije oputovao je dne 19. maja parobromom »Mauretanija« u London.

Abraham Reisen

K njegovoj 50-godišnjici.

Sada kad se slave mnogi jubileji na pojlu Židovske literature, slavi svoj jubilej i jedan od markantnih žid. književnika i publicista: Abraham Reisen.

Reisen spada u krug onih židovskih pjesnika i književnika, koji je bio kraj skup koncem prošlog i na početku ovoga stoljeća. Bilo je to vrijeme, kad se je židovska lijepa knjiga na istoku osobito raširila i kada se rodje onđe naši veliki književnici: Bjalk, Šolem Alejhem, Perec, Aš, Pinski i drugi književnici i pjesnici, koji su dali ton žid. modernoj literaturi. Bilo je to vrijeme cvata žid. literature. Svaki je od književnika dao u literarnoj historiji onoga vremena svoj poseban ton. — Reisen nije bio jedan od onih, koji je našoj literaturi dao velikih i velenih priloga. Njegove su pjesmice, male i skromne, intime i tiple. Pjesme i pričevi su posebno genere. Opisan je život naše braće na istoku, težak i mučan, no život pun topote, život siromašan materijalnim dobrima, ali pun bogate židovske sadržine, koja se ispoljavala u svakidašnjem bivanju i dala mu onaj intiman karakter, koji je vladao u židovskoj svakidašnjici i literarnim produktima onoga vremena. Taj intiman karakter njegovih pjesmica i pričevi tipičan je za Reisena i literarni mu drugove njegovog genrea kao n. pr. Fruga. On poput Fruga u jednoj pjesmici od tek nekoliko strofa crta tešku i tmurnu atmosferu malog židovskog gradića Poljske ili Rusije literarnim kistom veoma, pregnantno umjetnički. Njegove pjesme uvelike podsjećaju na male pučke, narodne pjesmice, koje žive — bezbroj — u židovskoj masi istoka. I zato su njegove pjesmice tako obljužljene u masi, koja ih često citira i — pjeva. Pisane u narodnom duhu znale su se tako priljubiti narodu, kao da ih je »narod« spjevalo, a spjevalo ih je pjesnik naroda, koji je izasao iz tog naroda, pa za nj pjeva. Ima mnogo pjesama. On je plodan pjesnik. Pjesme su ispisane i napisane u žurbi svakidašnjice, a sada ih gdje se ta žurba, ta žurnalistička žurba prilično osjeća. No nisu to pjesme, u kojima bi se ta žurnalistička žurba, koja se često ispoljuje u žurnalističkoj poziciji, neugodno dojnila. Iako su neke žurnalističke, — nisu to pjesme »tehnički« sastavljene. Premda izgleda da Reisen grabi tek po površinu, i premda su teme posve obične —

U spomen Maksu Nordau

Egzekutiva Svjetske Cijonističke Organizacije uputila je svim cijonističkim zemaljskim organizacijama i posebnim federacijama ovaj apel za proslavu uspomene na blagopokojnoga cij. vodju dr. Maksa Nordau-a a povodom sahrane njegovih smrtnih ostataka u palestinskom tlu.

Zemni ostaci Maksa Nordaua sahranjeni su u tlu Erec Jisraela, kako to odgovara želji cijonističkoga vodje, koji je saučestvovao u stvaranju Cijonističke Organizacije, doživio početak ostvarivanja cijonističkoga idealja, ali zemlja naših otaca i narodnu domaju mogao da vidi samo u duhu.

Cijonistička je Egzekutiva u ime Svjetske Cijonističke Organizacije preko svojih predstavnika ispratila lijes našega nezaboravnoga Maksa Nordaua na putu u domaju i dočekala u Erec Jisraelu. Jišuv je ponovni ukop u tlu domaje osjetio znakom, da Cijonistička Organizacija, među čije stvaratelje spada Maks Nordau, duboko osjeća i izražava neslomivu vezanost s Erec Jisraelom.

Cijoniste!

Sahrana zemnih ostataka velikog nam vodje u tlu Erec Jisraela treba da bude povodom, da naročitim priredbama posvećenim cijonističkom djelu i radu Maksa Nordaua oživimo u našoj sredini spomen na nj. Kao što je ime Teodora Herzla, tako je i pojav Maksa Nordaua povezan s povijesu cijonističkoga pokreta, cijonističkih kongresa i s velikom političkom i duhovnom borbot za cijonizam.

Priredbe, koje treba da organizuju sve cijonističke organizacije, bit će karika u lancu zajedničkih nuda, zajedničkih zahtjeva na židovski narod i sve kulturno čovječanstvo i u lancu zajedničkog rada za isti cilj: preporoda našeg naroda. Pozivamo sve cijonističke organizacije, da bez odlaganja provedu priredbe posvećene uspomeni Maksa Nordaua, da se i s Egzekutivom Svjetske Cijonističke Organizacije i s jišuvom u Erec Jisraelu združe u izričaju harnoga i časnoga spominjanja Maksa Nordau-a.

Egzekutiva Svjetske Cijonističke Organizacije.

Po nalogu:

Felix Rosenbluth.

ZA OLAKŠANJE PROPISA O IMIGRACIJI U PALESTINU I O STICANJU PALESTINSKOGA DRŽAVLJANSTVA.

Jeruzolim, 23. maja. Cijonistička Egzekutiva predala je palestinskoj vladi memorandum, u kojemu se traže olakšanja u propisima o useljenju u Palestinu i o sticanju palestinskoga državljanstva.

Kršćani u Engleskoj traže škrabice KKL.

Jeruzolim, 25. maja (PC). Povodom apela gosp. Wilima Grant-a, izdavača lista »Glad Tidings« zatražili su kršćanski prijatelji cijonističkoga pokreta škrabice Židovskoga Narodnoga Fonda i darovali lijepe broj maslina.

Sir Herbert Samuelov govor u gramofonu.

Jeruzolim, 25. maja (PC). Sir Herbert Samuel bivši i prvi Komesar za Palestinu, održao je, kako je ranije javljeno, govor, o židovskoj narodnoj domaji, koji je reproduciran na gramofonskoj ploči. Ploča se može nabaviti kod svih zastupstava tt. Lindstroem A. G., Berlin, i Parlophone Co., London, a cijena joj je 2 šilinga i 6 penca. (oko Din. 45.—).

DOZVOLJENA IZVEDBA Š. AŠOVOG »BOGA OSVETE I AMERICI.

Pred četiri godine zbranile su američke drž. oblasti znamenitom glumcu Rudolfu Schildkrautu, da u svom kazalištu prikaže poznu to Šalom Ašovo djelo »Bog osveti Ameriku«. Pričekivanje je bilo za ranjeno iz obzira »javnoga moralnog učinka«. Upravo se javlja iz New-Yorka, da je ta zabrana — dignuta. — Ašov »Bog osveti« i javan je po čitavom svijetu i u jugoslaviji od kazališta iz Zagreba i Osijeku.

RADIO-KONC ERAT ŽIDOVSKES MUZIKE.

Uslijed velikog intesa za židovsku umjetnost i literaturu medju talijanskim i francuskim priredila je radiotelevizija centrala u Rimu u sredinu 19. o. m. jedan radiokoncert moderne židovske muzike. U 9 sati na večer proglašenja je bio gdje. Lya Schwartz (soprano) slijedeće hebrejske pjesme: »Minhag Had ſiš« od Bjalka, muzika od I. Engel, »Orot holim« od Ben Izchaka, muzika od I. Achrona, narodnu pjesmu: »Had er Katan. — I u našoj državi čuo se mnogim mjestima do broj taj koncerat.

RAZNE VIJESTI.

Zidovske žene iz Palestine poslat će svoju delegaciju na 10. kongres Međunarodnoga Udrženja za Žensko ljetovanje i zdravstvo. Dr. Rosa Strassman, predsjednica Udrženja za Žensko ljetovanje i zdravstvo, će se održati u Parizu. Delegaciju će predstavljati dr. Rosa Strassman, predsjednica Udrženja za Žensko ljetovanje i zdravstvo.

Gosp. S. D. Lewontin, nekadašnji glavni ravnatelj novog ugovora zavoda u Palestini, Anglo Palestine Company i jedan od ravnatelja Židovske Kolonijalne Banke, proslavio je ovog dana 70-godišnjicu s vojega rođenja.

»The Palestine Bulletin« donosi vijest, da je narodni svjetski komesar i »zadja treće internacionale Zinovije« potpisao dekret, kćojm izgoni svoju sestruru, gdje. Wilensku, zbog cijonističkoga rada u Palestinu. Muž gospodje Wilenske, koji je sad u zemljoradnik u Nahalalu oputovao je prema toj vijesti u Berlin, da se onđe sretne sa svojom ženom.

Mr. Henry Morgenthau, nekadašnji poslanik Sjedinjenih Država u Carigradu, proslavio je u krugu svoje porodice svečanost.

Prema dosadašnjim rezultatima izbora za parlament u Litvaniju izabrana su u parlament četiri židovske poslanice sa židovskih listina.

Bilten JTA od 15. maja donosi vijest iz Beograda o ljetovanju odluci naše vlade, da dade sefardskoj bogoslovnoj općini u Sarajevu 10.000 kubičnih metara drva kao doprinos za gradnju sinagoge i da je sarajevska gradska općina dala za tu gradnju 250.000 dinara.

Izraelitički ritualni pansionat za uzgoj u kućanstvu u Hamburgu

I pansion za djevojke iz dobre kuće za usavršenje u kućanstvu i šivanju i za društvenu i jezičnu odgoju i naobrazbu. U pansion se primaju i djevojke, koje studiraju u Hamburgu.

Regina Bachrach, Hamburg 13.
Rutschbahn 11.

tonu »Kibecarnje« (vidi »Židov« broj 17) fotografirao ga Šalom Gorelik, kako živi i kako se uzrujava u žid. literaturi i kavani New-Yorka u »Kibecarnju«. Leto od stola do stola i Goreliku predstavlja žid. literarne veličine »Kibecarnje«: »Zar ovoga ne poznate? To je naš znameniti...«

A kad će se pisati žid. literarna historija današnjeg doba, neće ga objektivni posmatrač i pisac lit. historije, možda staviti u prve redove i ne će ga moguće nazivati »najznamenitijem«, kao što je sam Reisen ženerozan spram svojih sređenih kolega (a to je rijetkost!), — ali će mu dati dobro mjesto u kolu moderne žid. literarne generacije.

(F. R.)

Jubilej najstarijega židovskoga glumca.

Židovski kulturni krugovi u Harkovu u Rusiji proslavili su pred koji dan pedesetgodisnji jubilej rada najstarijega židovskoga glumca Meiersohna.

Meiersohn bila je osnivačica jidiš kazališta, Adahama Goldfadena pratila na njegovoj svojevremenoj turneji po čitavoj Rusiji. Govori se, da će sovjetska vlada imenovati Meiersohna državnim glumcem.

Habima u Beču.

Moskovski hebrejski teatar »Habima« stigao je na svoju turneju Evropom u utorak dne 25. o. m. u Beč. Ansambl teatra broji 45 članova. Teatar vozi sobom 4 puna vagona kulisa i kostima. U Beču igrat će najbolja djela svojega repertoara kao Dibuk, Jakovljev san od Beer Hoffmanna itd.

Bjalik — počasni doktor židovskoga teološkog seminarra.

Židovski teološki seminar u New Yorku podijelio je židovskom narodnom pjesniku Hajimu Nahmanu Bjaliku počasni naslov doktora hebrejske literature.

Dar jednoga udruženja u Los Angelosu, za tehniku u Hajfu.

Jeruzolim, 25. maja (PC). Tehnici u Hajfu doznačeni je ovih dana svota od 1000 dolara, koju je darovalo društvo u Los Angelosu, koje nosi ime »Udruženje Nathana Straussa za potpomaganje Palestine«.

»Ein finstres Loch
Zwei Decken darein,
Und muss doch acht Menschen
Zur Wohnstatt sein.«

Po danu je »lako« — ali dodje noć. Čitava se familija — osmoro — vraća sa mučnog rada. Svi zaspase samo majka stenje i molji se. I majka završi svoju jadikovku uzdušajem:

»Sieh, Herr die Not!
Erbarne dich, Vater,
Und schick' mir den Tod!
Eng wird's auch im Grabe
Und finster sein —
Aber im Grabe
Liegt jedes allein.«

I Reisen mnogo podsjeća na »Judenlieder« Adolfa Donath-a. Što je za njemačko-židovsku literaturu Adolf Donath i njegovi književnici, to je za ist.-žid. literaturu Abraham Reisen.

Zapadno Židovstvo upoznalo je Reisena po uspјelim prijevodima njegovih pjesmica od Bertholda Feinewala, što već pred 25 godina izadio je u zbirici »Jüdische Harfen«. A njegove prijevodne raštrkane su u prijevodima u raznim židovskim časopisima zapada.

Abraham Reisen živi i našao si je novu domovinu u Americi. No Reisen ostao je isti — nije se »poamerikanio«. U felj-

MINA FREUND BARSI, HAJFA :

Dva dana u poljoprivrednoj školi za djevojke u Nahalalu

Bijaše usred ljeta godine 1925. kad sam iskoristivši podnevnu željezničku vezu stigla uveče u Tel Besamin (neka danšnji arapski Tel Šamam), da se odane pješke za mjesecnom obasjane noći zaputim u o bližnju koloniju Nahalalu, koja je od Tel Besamina udaljena svega jedan sat hoda. Nijesam poznavala put pa sam se pridružila malenoj grupi kolonista iz Nahalala, koji su bili stigli istim vlakom. Medju ovima zapelo mi je oko o nekog visokog čovjeka, koji je s mnogo bržljivosti nosio u ruci svežanj; po put nekog skupocjenog blaga nosio je taj teret a usto si je još napravio na ledju i naprtnjanu. Na putu se upoznasmo — u čitelj je na prvoj poljoprivrednoj školi za djevojke u Palestini, koja je, kako je on s posemom naglasio, prva škola te vrsti na Blizom Istoku.

Mnogo je študio riječi i nije, čini se, volio da govori o svojem radu. Rado se odazvah njegovu pozivu, da noć proboravim u školi i bilo mi je zapravo draga, što dolazim onamo posvema »neinformirana«, da tako što neposrednije i slobođnije uzmognem da dobijem prve dojmove o tome zavodu.

Stigemo kasno u koloniju, i djevojke su većim dijelom već polijegale. Tek pet djevojaka nadjosmo, gdje čitaju ili pišu u sobi za ručanje. »Šalom Jedidija! Šalom Jedidija!«, pozdravljuju svojega učitelja onom neobuzdanom radošću, u kojem i svaki mladež u Palestini pozdravlja svojega učitelja. Jer ovde on nije samo neki živi udžbenik, nego i prijatelj, dobar starji drug, u koga ćeš naći savjeta u svakoj mladenskoj nevolji, i koji umije da se šali.

Mlada žamnokosa Jemenitkinja vanrednoga uzrasta odvela je u novo sagrađenu školsku zgradu i uvela me u prebijelu sobu, gdje ču da spavam. — Bijaše soba jednoga učitelja, koji se nalazio u dopustu; a da i nijesam bila indiskretna, mogla sam po knjigama, što su ležale na otvorenum regalima stvoriti svoj sud o značaju tog učitelja.

Bijahu tu stručna djela o svim granama poljoprivrede s mnogim bilješkama, koje su pokazivale da ih njihov vlasnik savjesno studira. Na mnogim knjigama ležale su gusto ispisane hartije o vlastitom iskustvu i opažanju u ovoj koloniji, koja radi po drugim predviđetima. Osim stručne literature, biješu tu i djela o pedagogiji, vrijednih knjiga filozofskoga nadražaja, židovskih i općih historičkih djela i glavnih djela starih i modernih kasika. Specijalna malena zbirka knjiga o Orientu nadopunjala je ovu dobro izabranu biblioteku, koja mi nije dala samo uvida u značaj učitelja nego i u značaj škole. Reci tko podučaje u školi i ja će ti reći, koliko ta škola vrijedi.

Kaošno legoh u krevet, ali me je već posve rano probudio živ rad u dvorištu. Mlade djevojke — granica za primanje u tu školu je navršena osamnaesta godina — u gombalačkim hlećicama i bluzama s kratkim rukavima žurile su se s ukovima u staje, gurale tačke s gnojem preko dvorišta, nosile su s hranom za perad i polazile s motikom i lopatom u ruci na rad u vrtu. Promatrala sam ih sva prožeta osjećajem radosti.

Prije petnaest godina osnovala je Hana Meisel Schochat u Kineretu, tada lijepoj i damas prekrasnoj velikoj koloniji na obali Kineretskoga jezera djevojačku farmu i podučavala ondje nekoliko godina mlade halucot u uzgoju povrća, uličarstvu, uzgoju peradi i u svim kućnim radovima. Bila

je mnogo napadana i, što je bilo još gore, dobro — ili zlonamjerno ismehivana.

»Židovske seljanke hoće da napravi iz razmaženih mlađih dama, iz gimnastkinja, iz studentkinja kravarke, zemljoradnicelj. Pustila je protivnike da se uzrujavaju, prijatelje da se smiju i radila bez obzira na sve to dalje.

Prije dvije godine dobila je od Keren Kajemeta u Emeku, u naprednoj koloniji Nahalal 5000 dunama prvočasnog zemljišta za jednu djevojačku poljoprivrednu školu. Odmah budu sagradjene provizorne barake za učenice, koje su se javljale u velikom broju, a od kojih je tada samo dvanaest moglo biti smješteno. Staje za goveda i konje sagradjene su odmah stabilno, a isto su tako izgradjene i naprave za uzgoj peradi s najmodernijim uredbama i inkubatorima i izoliranim kokošnjacima za oboljelu perad itd.

Keren Hajesod pomagao je novo preduzeće, ali ponajglavniju pomoć našla je škola u Internacionale Organizacije Cijonističkih Žena, koja je odlučila da sagradi zavod za privremeno 40 učenica i taj zaključak provela uz pripomoć cijonističkih žena u Kanadi.

Gospodarstvo je uzorno — iskorištena su sva iskustva inozemnih zavoda a da su se ipak uvažile specijalne prilike u Palestini. Rezultat je maleno uzor-gospodarstvo, koje će biti odličnim primjerom sličnim zavodima na Blizom Istoku. Za gradnju je izdato 5700 funti, jednaka svota otprikljike utrošena je za inventar zavoda. Već godine 1924—25. iznosio je budžet zavoda mjesечно 230 funti!

A sada se namjerava, uvažujući potrebe, izgraditi i drugi internat za daljih 40 pitomaca. Zaista se »WIZO« (Women International Zionist Organisation — Internacionala Organizacija Cijonističkih Žena) smije tim djelom jednako ponositi kao i Hana Meisel Schochat, koja se nesustalom energijom borila za ovaj zavod.

Sedmoga aprila 1926. imao je novi zavod svoj »veliki dan«. Lady Samuel predsjednica »WIZO« otvorila je na svečanoj sjednici formalno ovu poljoprivrednu školu za djevojke u Erec Jisraelu. Suprugu Herberta Samuela, bivšega Vrhovnoga Komesara za Palestinu dovela je čežnja nekoliko tijedana nakon njezinoga odlaska opet u Zemlju, u kojoj je kao najskupljij zalog ostavila svoje djecu i jedno svoje unuče. Njezin rad za »WIZO« je intenzivan i njezino predsjedništvo u toj organizaciji uistinu nije sinekura. Ovdje, gdje je sve u stadiju nastajanja, imade još veoma mnogo rada za ženu u kojoj imade energije i čvrste cijonske volje kao u lady Samuel.

Ta ja bih trebala da pričam o svečanom otvorenju škole u Nahalalu! U toj zemlji, koja je toliko nova, te se u njoj uvijek nešto nova ima da »otvara« izgubile su te svečanosti čar nečega naročitoga. I ja moram da kažem, da me se unatoč dobrim govorima, usprkos odličnim gostima i usprkos srdačnom, radosnom raspoređenju Nahaljanke toga dana nijesu tako duboko i snažno dojmile kao prošlog ljeta, kad sam ih vidjela u svakidašnjem ruku na radu, kad je mlađa haluka, koja je uspjela silhueta kitila svečani program, živa živčata s lopatom na ramenima stajala predamnom kao simbol ozdravljenja našega ženskoga naraštaja posredstvom osvježujućega rada na polju i u vrtu.

Na dan svečanosti loše je djelovalo preobilje gostiju. Tko da izbroji ljude, tko da im znade imena? Sve korporacije Palestine bijahu zastupane. Engleski, arapski i židovski predstavnici isporučiše svoje želje i tko nije mogao da dodje osobno, poslao je pismo ili brzojavku. Svi su dobri duhovi kumovali nad kolijevkom ove stvaralačke volje žena na tlu stare židovske domaje.

Odvelo bi nas predaleko, kad bih pokušala da referišem o govorima ma i najzbijenije. Tek hoće da spomenem nekoliko misli i rečenica Jichaka Wilkanskog, koji je bio došao u ime Keren Kajemeta i održao veoma duhoviti govor o važnosti odgoje naših djevojaka za poljoprivrednu.

Već »Pjesma nad pjesmama« spominje djevojku kao čuvanicu vinograda, pjeva o njezinoj ljubavi prema grudi. Žena će da se ukorijeni u Zemlji samo ako bude obradivala zemlju. Tad joj misao ne će lutati u galut. Za onoga, tko je nezna, gruda je poput nekog lijepog klavira s njemim tipkama. On mu se divi, ali mu ovaj ne može ništa da kaže. Ali tko uči svirati na tom čudnom instrumentu, tome će pjevati ponajljepše pjesme, melodijske, koje daju duši mnogo blaga, budu mu duboko usadjenom svojinom. Iz svake nove biljke, koju uzgoji, klike mu ushićeni pjev zemlje i nikad ne će biti siromašan u životu, ako je naučio, da ovome božanskom glazbalu izmamljuje zvukove prirodnoga bivanja. I zato moraju naročito djevojke, nekadašnje svećenice svoje domovine, učiti obradivati zemlju i radovati se njezinim plodovima.

ZIDOVSKI MUZEJ U PRAGU.

Povodom preseleњa muzeja u novu zgradu.

Ovih se dana znameniti židovski muzej u Pragu seli iz svoje stare zgrade u novu, u bivšu zgradu za ceremonije na starom praškom groblju, koja se odlikuje osobito lijepom arhitektonom. Položaj nove muzejske zgrade veoma je pogodan za taj žid. muzej: nalazi se između starih židovskih praških spomenika, između Klauss-sinagoge, koju je osnovao »Der hohe Rabi Löw«, između djela Mordehaja Meiselsa žid. vjećnice i kraj sinagoge »Altneuschul« — a usred starog židovskog groblja.

Ovom prilikom želimo naše čitaoce da informišemo o tom židovskom muzeju, koji sadržaje veoma interesantne stvari. Muzej je osnovan pred 20 godina, a osim portreta znamenitih žid. gradjana Praga posjeduje skupocjene tora-krune, kiduš-vrčeve, hanuka svijećnjake, žid. vjenčane prstene, pečatnjake i slično. U dugim vitrinama sačuvani su prvorazredni egzemplari umjetnosti pisanja, megilot, tore i dr. Imade među njima najstarije praške hebrejske tiskanice na pr. jedan molitvenik iz 1613. godine na čijoj korici se nalazi i grb grada Praga. Imade privilegija za židovske apoteke u Pragu, a jedna čitava vitrina ispunjena je raznim tiskanicama za i protiv emancipacije Židova. Interesantna je i zastava židovskog mesarskog ceha praškoga sa znakom ceha. — Novu predežbu muzeja proveo je prof. dr. Lieben, koji je pred 20 godina i osnovao ovaj bogati i važni muzej židovskih starina stare i ugledne praške židovske općine, koja je, naročito u srednjem vijeku igrala važnu ulogu u židovskom životu i u kojoj se je nadasve intenzivno gađila žid. znanost i umjetnost.

SALON „EMMA“
češijaonica za dame
Zagreb. Ilica 12.

Pred vratima

h. Kairo, sredinom maja 1926.

NA PALUBI.

Na Jadranu je mirno. Brod, more, sunce. Lijena, po-puna tišina posvuda. Samo na palubi ima života, čuje se plesma; haluci putuju u Palestinu. Mala grupa petorice, među njima Amata. Zašto se počela broda skupilo ju pod mom? Romantička halucinacija? Ili jer je Amata teliko lijepa? Amata je pobegla. Sa svim svojim velikim kovčezima, koji viseznačaju isto što i njen smoking poslijednjeg kraja. U Varšavi je dobila certifikat. A dok su je njeni poslali u Beč u posjeti, otputovala je Amata s halucima u Trst. »Puno-nama?« »Ne, osamnaest!« Nasmejena govori priču cesta, među kamenima, teškoga rada. Amata kao prototip treće žene. Mala djevojčica njegovanih ruku, koje nisu nikad radile, ali će se snaći, kad budeš zaista u zemlji tegoba? Ali Amata gleda u jednoga od petorice, s kojim je pobegla. Cijetom? Zaista šrok cionizam, koji sve to pokriva. (Amata, njeni se čini, da Ti Drago Steiner ne bi bio dao certifikat.) Varšava je velika, tko zna, kako si to spretno udesila. I kažem iskreno, volio bih, da vas bude mnogo ovakovih Amata, jer Zemlja će učiniti svoje, a ja vjerujem u Tvoju Amatu, koja će prebrodati poteškoće.

NA KOPNU.

Aleksandrija. Bučna, šarena, vruća. Prvi, koga sretoh, je tek pred kratko vrijeme iz Palestine. Inžinir, upravitelj Blau-Weiss radionicu u Tel-Avivu i Jerusalimu. Ostao je Erec Jisrael za uvijek. Onaj isti, za koga vele, da je on — oslovjen hebrejski —: »Ne razumijem turški, govorim razumljivim jezikom.« Sad prodaje ovdje njemačke knjige i ne vjeruje u Palestinu. Odviše mu je socijalistička. Čeput Vam se svđa? «Nipošto.» »Pa ipak?« »Zaradujem se.« Inžinir je iskren. I ne boji se reći: »Oživiti hebrejski jezik je ludost. On je mrtav. Neka ga uče u školačama, kao što smo mi učili latinski. Ali Židovi neka govore njemački engleski. U našim radionicama se produciralo pokućstvo i ne izradbe, ali jer fakture nisu, bile pisane hebrejski nije htio da ih platiti. Zar je važnije dobro pokućstvo ili hebrejski račun? Mi smo Europejci i moramo sačuvati konzervativizam. Hebrejski socijalizam će cionističku Pale-

stinu uništiti. Odijeljujemo se od civilizovanoga svijeta. Zašto da radim sa skupim židovskim radnicima, kad je Arap jeftiniji? Glavno je, da smo vlasnici zemlje, tvornica, kuća. Standard židovskoga radnika je previsok.« Moj šarlotenburški inžinir pjeva još dugo ovako dalje. Sunce je zapelo. Hladan vjetar dopuhuje vlagu s mora.

Hoće li onaj drugi uz Amatu biti jači?

Razne bilješke

IZDANJE SVEUKUPNIH KNJIŽEVNIH DJELA A. D. GORDONA.

U Palestine upravo izlaze pod redakcijom posebnog komiteja narodno-socijalističke radne partije »Hapoel Haçair« sveukupna djela A. D. Gordon-a, poznatog duševnog vodje palestinskog radničkog pokreta. Gordon je već četiri godine mrtav, i uvijek imade manje ljudi, što njegovu riječ kao živu tradiciju nose od čovjeka do čovjeka. A opet nema gotovo nijedno djelo naše novije cijonističke literature, koje bi moglo da bude takav putokaz cijonističkoj omladini, kao što su život i djela Gordonov. Dosada su izašla 2 sveska njegovih govora i članaka. Upravo se provodi susjedstvo, da bi se omogućilo izdanie trećega sveska. Upozoravamo naše čitaoca, koji čitaju i hebrejski, da si svakako nabave ova izdanja Gordonovih djela. Cijena svih tih svezaka iznosi 50 piastera, a naručuje se: Jehošua Manoach, Daganja A, near Se-mach, Palestine.

PRVI PALESTINSKI ADRESAR.

Nakladni zavod »Maanat« izdat će u najskorije vrijeme u zajednici sa nakl. zavodom »Mishar Vetaastja« (Tel-Aviv, Palestine, Boulevard Rothschild P. O. B. 21) prvi palestinski adresar. Adresar će imati sljedeći sadržaj: I. Historijski, geografski i statistički podaci o Palestine. Zemljoradnja. Industrija. Export i Import. Zakoni. Porez. Carinska tarifa. II. Državne i društvene institucije. III. Listina svih banaka, fabrika, obrtničkih radiona, trgovina, hotela, advokata, arhitekta, inženjera. IV. Adrese važnijih privatnika u gradovima i kolonijama Palestine. — Adresar izlazi za sada na hebrejskom i engleskom jeziku, a odošlo o industriji i trgovini izlazi i na arapskom jeziku. — Cijena adresara za Evropu 12 njem. maraka.

»DIE WELT DER BIBEL«.

Nedavno je u Jid. Verlagu, Berlin, izšlo veliko ilustrirano djelo poznatog biblijskog učenjaka dr. Maxa Solowitschika: Die Welt der Bibel. Ta knjiga (cijena: u platnu 18 maraka, u polukozu 24 m.) sadržaje 700 slika na Kunstdruckpapiru i 120 strana teksta sa oko 1000 citata iz biblije te 4 tabele i 9 raznobojnih geografskih mapa. — To djelo vodi računa o najnovijim iskopinama na orijentu, a može se smatrati kao kompendij biblijske arheologije, te sadržaje prikaze o realnom životu Israela u biblijsko vrijeme, slike i slike u blizini.

Novo djelo Luigi Luzzatti-a

Pred nekoliko dana izšlo je iz tiska u Rimu mnogo isčekivano djelo senatora Luigi Luzzattia, poznatoga talijanskog državnika i bivšega ministra. Knjiga sadržaje radevine o religioznoj etici i nekoliko poglavja o političkoj strani židovskoga pitanja. Dva su poglavja posvećena situaciji Židova u Poljskoj i Rumunjskoj. Luzzatti referiše o svojim intervencijama za ravnopravnost Židova u Rumunjskoj. Svoju knjigu poslao je Luzzatti s naročitom posvetom ministru predsjedniku Mussoliniju i zamolio ga, da se založi za ljudi, koji bivaju proganjeni zbog svoje vjere.

Palestinski privredni časopis o žid. nacionalnom zajmu.

Izašao je sedmi broj odlično redigovanoga palestinskoga privrednoga časopisa na hebrejskom jeziku »Mishar Vetaastja« (trgovina i industrija). Taj je broj posvećen pitanju židovskoga nacionalnog zajma, pa donosi zanimljive članke o ovome veoma aktuelnom pitanju u prvom redu od naših stručnjaka dr. Artura Rupina, dr. Georga Halperna, dr. Skoskina, Heinricha Marguliesa, D. Z. Lewotina, dr. Weissmann-a i drugih.

Redakcija lista obećaje da će ovom pitanju posvetiti još jedan naročiti broj, koji će donijeti detaljizirani materijal o izgledima za zajam, o garancijama i o provedbi toga impozantnoga finansijskoga problema. Jedan od narednih brojeva, donijet će pregled ekonomskoga života Palestine u godini 1926. obazirući se na sve grane toga života.

Slušalice „Blaupunkt“ su najbolje

Komad 190. Dinara
Dobivaju se kod - Jugoradio - Zagreb, Zrinjski trg broj 1.

Konfirmacija djevojaka u zagrebačkoj sinagozi

Već je prošle godine povodom konfirmacije djevojaka u Židovu pisan i zauzet je stavljen protiv nje.

Budući da se konfirmacija u ove godine obavila, uzimam to povodom da se osvrnem na taj poziv. Rado priznajem, da je inicijatore konfirmacije u nas vodila najbolja intencija i da su htjeli poslužiti interesima židovstva uvodnjem ovoga novoga običaja. Ako sam protvnik konfirmacije, nisam to tek iz formalnog razloga, što bi konfirmacija bila »kehukas hagoj«, nešto, što je izvana došlo k nama, što smo od drugih primili. Židovstvo nije nikada u dugoj svojoj historiji mehanički recipiralo ideje i običaje drugih naroda. Jakost u snaga židovstva bila je baš u tome, da je ono vazda bilo kadro, primiti tudi i protkati ga svojim duhom, tako da je iz toga uistinu nastalo nešto novo. Zdravji instinkt vodja i učitelja naroda znao je udovoljiti potrebama života, a da ne krnji autoritet nauke, da ne vrijedja tradicije, stvarajući sklad između staroga i novoga.

Pa zašto smo onda protiv novoga običaja, u čemu je njegova slabost odnosno gršeška? Što se njime htjelo postići u čemu je u protimbi sa starim našim običajima?

Konfirmacija nastala je u neološkim općinama u vrijeme, kad je interes za sve, što je židovsko, paš, kad su nastupile rđave, ali nužne, posljedice assimilacije. Žena izgubila je svaku vezu sa židovstvom. Kućne obrede nje vršila, u sinagogu rijetko je šla, a kad je u došla, nije mogla pratiti bogoslužje, jer nije više znala čitati hebrejski, a pogotovo nije mogla vršiti niskakovu funkciju. Muškarci, ma i ništa ne znali, ipak su postali bar mješava, bivali pozvani k Tori, govorili su za pokojnim roditeljima kadiš, broje kod minijama itd. Žene su se silom prilika otudile židovstvu. Trebalо je stoga nešto naći, što bi opet moglo pobuditi interes židovske žene odnosno mlade židovske djevojke, nešto, što bi je — osim maskira — opet vezalo uz židovstvo, što bi joj moglo biti spomenom za cijeli život: da je u časovima slabosti, kad prijeti opasnost, zadrži od toga, da povuče zadnju konzekveniju i »službeno« prekrene sa židovstvom.

I dobri, načini naši maskilim, mislili su, da će ovakav vanjski momenat, kao što je konfirmacija — sumnjamo, da će ma i najgorljiviji branitelj konfirmacije ustvrditi, da je to umutarnji »židovski« doživljaj za djevojke — biti u stanju, da sa svojom strogatskom, blještavom formom zadrži proces raspadanja, da podupre klimato i ispunji prazno.

Plagiranje konfirmacije u osnovi svojoj pokazuje, da su oni, koji su konfirmaciju uveli u sinagogu, imali slabu vjeru u životnu snagu onoga, što nam je sačuvala bogata naša predaja Uticali su se vanjskim manifestacijama umjesto da usade u duše mlađih židovki sadržinu židovstva, da ih zainteresuju za tradiciju i da im prikažu poeziju naših starodrevnih običaja.

Ne dolikuje vodstvu naše općine, koje je izabranu na temelju aktivnog, pozitivnog židovskog programa, da dopušta

NOVE KNJIGE.

U načladowom zavodu »Ahiever« u Jeruzolimu izdao je bivši univerz. prof. u Odesi Mordehaj Rosenthal-Ben Salom na hebr. jeziku popularno izdanje novoga zakona o palest. državljanstvu sa komentariom.

Poznata knjiga berlinskoga rabiha Leo Baecka »Das Wesen des Judentums« izšla je upravo u četvrtoj nakladi kod J. Kaufmann Verlag, Frankfurt a. M.

Nakl. zavod J. C. B. Mohr (Tübingen) izdao je novo izdanje djela Wilhelma Bouseta: Die Religion des Judentums im späthellenischen Zeitalter.

Arbeitsgemeinschaft für kulturelle Propaganda »Prometheus«, Wien, izdala je knjigu pod naslovom »Judenhass«, antologiju, sa člancima pacifiste Schoenaicha, Henri Barbusse, biskupa od Winchestera, Bernarda Shawa i mnog. dr., koji prikazuju amoralnost antisemitizma. Interesantno je spomenuti, da je ta knjiga u Rumunjskoj — zabranjena!

Za nas cijoniste veoma je interesantna knjiga od Hermanna Weilemana (Rhein Verlag, Basel) »Die vielsprachige Schweiz«. Eine Lösung des Nationalitätenproblems. Ta je knjiga važna, jer pokazuje rješenje jednog problema, nakon kojeg izađimo kod izgradnje Palestine: Židovi i Arapi.

U sadašnje vrijeme, kad su se opet razminali razni pacifistički pokreti, vrijedna je pažnje jedna brošura od Botho Lasersteina »Das Judentum ist der Friede« (Berlin, Zahl u. Koh-Verlag).

R. Löwit-Verlag (Wien I., Fleischmarkt 1) daje četiri najvažnija djela Maxa Broda (Reubeni, Fürst der Juden, ein Renaissanceroman — Tycho Braches Weg zu Gott, historischer Roman — Heidentum, Christentum, Judentum, 2 sveška) vezano u kartonu, sve zajedno za 22 njem. marke.

Ulažite

Vaše prištanjne kod ovađanje Štedionice i zala-gaonice d. d. u Preradovićevu ul. 4., jer Vam tamo Vaš novac najsigurnije uložen i najbolje uka-maćen. Mnogostruko pokriće u založenim predmetima, — svaka špekulacija isključena. —

takovu beskorisnu novotariju, koja se čak izrodila — neka mi se ne zamjeri, što tako kažem — u nešto smiješno. Većina zagrebačkih Židova — ma da se baš ne ističe čuvanjem tradi-cije — osjeća, svjesno ili nesvjesno, da ta novotarija nije dobra, da ne odgovara »duhu sinajske objave«. (Uzgred treba istaknuti, da se ne bi smjelo djecu putati na to, da prekrše vjerske propise — kupuju cvijeće na Šavuot!) Rabin gosp. dr. Schwarz našao se prinukanim, da sa propovjedaocu-branu uvodjenje ovoga novog običaja u našoj sinagozi. Naveo je, kako je nastao maskir, bar mješava, vjeronauku i službu božju za mladež, sve običaji, koji nisu spomenuti u Tori, a niti se mogu deducirati iz kalkove biblijske zasade ili izreke; pa ipak su sebe izvojstili pravo opstanka. Ova argumen-tacija nije nas razvjerila. Analogija s uvodnjem službe božje za mladež nije sigurno najsretnija, jer je ova neuspis surrogat za učestvovanje mladeži u službi božjoj. Loše na analogiji s vjeronaukom jest to, što se vjeronauk obvezatno ima da uči u školama, gdje dječi svih vjeroispovijesti imaju obligativni vjeronauk. Oni, koji se židovski, strogo židovski odgađaju, mogu mimo da polaze još i vjeronauk. To može za njih da bude izgradnjivanje znanja. Ali je drugo uvoditi nešto u sinagogu. Vjeronauk je doduše surrogat, ali nije nikakovo zadiranje u nešto, što je određeno propisima i predajom. A reforme u sinagozi jesu takovo zadiranje. Ovi se smjir reformirali sinagogu, pa već gotovo ništa židovskoga nije ostalo.

Karakteristične su za vanjski efekt konfirmacije, provedene na drugi dan Šavuota u zagrebačkoj sinagozi, napomene, što su padale u publici kao na pr. da bi trebalo ovu svečanost od Šavuota prenijeti na Purim, jer da bi bolje odgovarala »štimingu« toga dana, no sinajskoj objavi.

Predstojništvo naše općine trebalo bi da ukinje konfirmaciju kao neuspjeli pokušaj. Ona nije blagoslovni način jačanja židovske svijest ili židovskoga osjećanja u naših djevojaka. Ima za to boljih, jačih, židovskih sredstava. Treba izgraditi naše odgojne institucije, nanoći naše Talmud. Treba i omogućiti omladini da nauči živi hebrejski jezik, da uzmogu u originalu čitati bibliju i golemu našu književnost. Pored toga treba židovima sadašnjosti, koji su odrasli bez tradicije, dati prilike da je upoznaju i da prigrele naše običaje. Primjeri radi tek spominjem, da naša djeca ne poznaju sruku, lulav ni etrog, pa niti seder itd. Ako već hoćemo vanjske manifestacije (konfirmacija u Zagrebu nije dosta ukočeno — svečana, da bi mogla biti s te strane djevoljati) tad ćemo u našoj istoriji naći dovoljno zgodu, koje će ispunjene židovskim duhom i velikom nadom u budućnost moći duboko zahvatiti dušu židovske omladine i povezavši je sa prošlošću stvoriti iz nje siguran zalog našoj budućnosti. Tad ne će nitko posegnuti za praznim manifestacijama kao što je konfirmacija djevojaka.

a. r.

MJESEC CIJONISTIČKE ORGANIZACIJE

BEograd.

(Od našega dopisnika.)

Ijarska akcija u Beogradu započela je 25. aprila o. g. predavanjem g. dr. Davida Albala: »Današnji Erec Jisrael«, u sali kluba »Jedinstvo«.

Objavljajući ovo predavanje Mesna Cijonistička Organizacija je istovremeno uputila ovdašnjem jevrejskom gradjanstu apel o značenju ijarske akcije.

G. dr. Albal, u svojoj poznatoj dikciji, umeo je veoma skladno da veže informativni i propagandistički momenat, izlažući stanje i prilike u današnjem Erec Jisraelu, a koje se prilike odnose na celokupni tamošnji život: ekonomski, kulturni i politički. Tek posle ovog predavanja, koje je mnogo brojnim slušaocima otkrilo mnoge nove stvari, puno nepoznatih pojedinosti u razvitku današnje Palestine, video se, koliko su predavanja ove vrste potrebna i to bez obzira na ijarsku akciju.

3. maja o. g. u istom klubu, govorio je predsednik ovd. Sefarske Organizacije gosp. Rafailo Margulies: »O razvoju cijonističke ideje«.

Govornik je u iscrpnom predavanju izneo istorijski razvoj cijonističke ideje: značaj njen za Jevreje u sadašnjosti i budućnosti. Jedan deo odličnoga govora bio je posvećen našim prilikama i potrebi što intenzivnijega rada kod nas.

9. maja o. g. u sali društva »Oneg šabat« u jevrejskoj mali, govorio je g. Šabat Levi, sveštenik: »O dužnosti našeg jevrejskog pokretne«.

Govor g. Levi-a bio je u glavnom namenjen stanovnicima domjega kraja, koji bolje razumiju španjolski. Mesna Cijonistička Organizacija je obratila naročitu pažnju, da taj kraj bude što više zastupljen.

Pre govora g. Levi-a, održao je kratak uvodni govor predsednik Saveza Cijonista g. dr. David Alkalaj. Po tom je g. Levi, koji je poznat kao odličan španjolski besednik, lepim španjolskim jezikom izneo, dokumentovano i istorijom, religijom i sadašnjim prilikama, dužnosti Jevreja, da pomažu i podižu cijonistički pokret neposrednom ili posrednom saradnjom.

16. maja o. g. govorio je g. Samuil de Mayo, u Omajdinskom Udrženju: »O Cijonističkoj Organizaciji«. Predavanje g. de Mayo imalo je sve kvalitete jednog pažljivo i temeljno obradjenog predavanja. U svom zadatu da iznese konstrukciju Cijonističke Organizacije, njene ustanove, njene organe, g. de Mayo potpuno je uspio. Ovim je predavanjem g. de Mayo upravo završio svoja predavanja o istoj temi.

Idući tim kronološkim redom, mogli bismo kao završni deo ijarske akcije da konstatujemo i govor Vrhovnoga Rabina od 18. o. m. na erez Šavuot u sinagozi. Gosp. Vrhovni Rabin održao je tom prilikom lep cijonistički govor, posmatrajući značaj cijonizma i sa religioznoga gledišta.

Ijarska akcija u Beogradu imala je lep uspeh. Sva predavanja bila su veoma dobro posećena. Bez sumnje da bi ta akcija bila potpunija, da se održao u samom početku projektovani veliki miting u sinagozi, koji je usled nepredviđenih slučajnosti morao otpasti.

GRUBIŠNOPOLJE.

U srijedu 12. o. m. stigao je u Grubišnopolje u svrhu provođenja ijarske akcije, a kao izaslanik Radnoga Odbora Saveza Cijonista gosp. Joze Weber iz Bjelovara. Na stanicu bio je dočekan od vodstva ondašnje MCO. U 9 sati uveče otvorela je ijarska skupština, koju je lijeplim riječima otvorio gosp. Oto Šterk, pozdravivši g. Webera i umolivši ga da uzme riječ. Gosp. Weber u oduljem je govoru iznosio razvitak cijonističkog pokreta i Cijonističke Organizacije, zatim značenje ijarske akcije, a nakon toga prešao na realan prikaz savremenih palestinskih dogadjaja, tumačeci savremenu kolonizaciju, a napose značenje jugoslavenske halučke farme i dužnost naših Jevreja da učestvuju u djelu izgradnje.

Sva razlaganja gosp. Webera saslušana su najvećom pažnjom. Nakon govora živo učestvovahu u diskusiji pojedinici, interesirajući se za pojedinosti u pokretu i savremenoj Palestini.

Govoreći o mogućnosti budućeg lokalnog rada, zatražio je izaslanik R. O., da se MCO reorganizira, što je odmah i učinjeno, te se nakon dogovora o budućem radu za Keren Kajemet, a naročito o intenzivnom provedenju šekelske akcije, prešlo na izbor novog odbora, koji se je konstituisao ovako: predsjednik g. dr. Mojsije Schäffer, tajnik g. Oto Šterk, povjerenik za Keren Hajesod g. Leopold Steiner, povjerenica za Keren Kajemet g. Gisela Schäffer i odbornik g. Vilim Hirsch.

Ijarskoj skupštini prisustvovalo je sve ovomjesno židovstvo, a poslan je i pozdravni brzjav vodstvu ijarske akcije u Zagreb.

Ima nade da će ova skupština, koja je dala jaki impuls reorganizovanju MCO imati i dalje djelovanje, za što nam jamči novo vodstvo s g. dr. Schäfferom na čelu i agilnim radenikom Otonom Šterkom, a što će biti tim lakše što u Grubišnom polju nalazimo i ako ne veliki broj ali to tim više dobre i svijesne Židove. Ujutro slijedećeg dana oputovao je gosp. izaslanik Radnog Odbora u svrhu provedenja ijarske akcije u Daruvar.

DARUVAR.

U četvrtak 13. o. m. dopodne stigao je iz Grubišnog polja izaslanik Radnog Odbora g. Joze Weber u Daruvar, te je odmah stupio u kontakt s uglednim židovskim gradjanima, tumačeci im pravu svrhu svog dolaska i značenje ijarske akcije. Na tom sastanku govoreno je i o radu za Keren Hajesod i Keren Kajemet.

U pola 4 poslije podne imao je RO sastanak s omladincima, na kojem je ukratko prikazao momentano stanje u omladinskom pokretu i apelirao, da se po mogućnosti reaktivira omladinsko udruženje, koje već nekoliko godina ne radi. Iza oduljeg razgovora, a uvidjeći nemogućnost uspostave jednog omladinskog udruženja, zaključilo se, da će omladinska grupa činiti posebnu sekciju MCO, a glavni rad bit će koncentrisan oko odgojnog rada naraštaja i djece. Predstavnik omladine uči će u odboru MCO, kojega će vodstvo voditi posebnu brigu za omladinsku grupu.

Iza ovog sastanka slijedio je sastanak s vidjenijim cijonistima i na kojem je sastanku odmah zaključeno, da se reorganizira MCO. Sastavljen je odbor, koji će se dosadašnjim plaćaocima šekela predložiti na ijarskoj skupštini, koja je sastvana za 5 sati posli. podne.

Nešto iz 5 sati otvorio je inž. Gustav Gross i sinagozi veoma dobro posjećenu ijarsku skupštinu.

Gospodin Joze Weber, govoreći o suštini i biti cijonističke akcije, pozdravio je i sastanak s omladincima.

Ja sam uvijek zdrav i vesel

jer me moja majka počam od poroda njeguje
sa svjetski poznatim i nenadmašivim

 Höfer pudorom br. I.

Majkel Rabite samo ovaj prokušani prah, koji se dobiva u svakoj ljekarni i drogeriji. —

zma, o stvaranju i djelovanju Svjetske Cijonističke Organizacije, o uspjesima cijonizma unatrag trideset godina, o odnaju cijonista prema našoj državi, prešao je na tumačenje značenja ijsarske akcije po cijonistički pokret i apelira, da svih mjesnih Židovi bez razlike pristupe Mjesnoj Cijonističkoj Organizaciji, koja je danas reaktivirana.

Iza ovoga govora saopćuje cand. juris g. Otto Gross listinu odbora, sastavljenu na popodnevnom sastanku, pa su je prisutni bez prigovora prihvatali.

Novi odbor MCO u Daruvaru je ovaj: Predsjednik Dr. Arnold Katz; potpredsjednik ing. Gustav Gross, tajnik, povjerenik Keren Kayemeth i Židova gdjica Olga Pfeifer, blagajnik gdjica Erna Gross, povjerenik Keren Hajesoda gospodja Štefa Kohn, te odbornici Makso Pfeifer, Oskar Rochlitz, Hana Kraus, Ella Rochlitz, Blanka Stark, Leon Gross (Gjulaves) i predstavnik omladine Nevenka Weiss.

Iza toga uzima ponovo riječ g. Joze Weber. Govorio je informativno o savremenoj Palestini. Istaknuo je naročito djela halucim i iznio kratak historijat pojedinih kolonija razloživši usto pojedine kolonizacije sisteme. Zatim je prešao na arapsko pitanje, a iza toga na projekat o izgradnji jug. halučke farme u Erec Jisraelu. Na kraju je apelirao na sve prisutne, da se oduže djelu naših pionira.

Iza ovog govora, zaključio je potpredsjednik MCO, inž. Gustav Gross skupštinu zahvaljujući govorniku na njegovim riječima, a naznačni razidje se pod dojmom ovoga uspijelog ijsarskog zbora.

Uvečer sastao se lijepi broj židovskoga gradjanstva i sva omladina na nevezani sastanak u hotelu Slavoniji, a time je ova ijsarska priredba u Daruvaru i dovršena. Reorganizovana će MCO započeti odmah intenzivnim radom i jamačno ga konstantno vršiti.

IZ JUGOSLAVIJE

DJEĆE OPORAVILIŠTE U CRIKVENICI

Rad Izraelitske Ferijalne Kolonije u Zagrebu i pitanje saradnje u provinciji.

Izraelitskoj Ferijalnoj Koloniji u Zagrebu uspjelo je agilnostu njenoga vodstva, da u Crikvenici nedaleko hotela Miramar, usred bujna zelenila i nekoliko desetaka metara od morske obale kupi pred neko tri i po godine, vanredno udobnu vilu i da je adaptira za dom, u kojem se u ljetno doba oporavljuju slaba židovska djeca. Uz dom, koji je s higijenskoga gledišta uredjen vanredno, imade lijepo zračno igralište u vrtu, a u tom je vrtu sada već posvema uredjena kućica s dvije sobe, posebnom kuhinjom i nusprostorijama, u koju se smještavaju djeca, što bi za vrijeme svoga oporavka obolila na pr. na angini ili kojoj drugoj laglijoj i prelaznoj bolesti. Uz igralište ima nadsvodjeni prostor, da se djeca uz mogu igrati napolju i za kišnog vremena. Sve u svemu ovo je djeće oporavilište Izraelitske Ferijalne Kolonije takovo, da sv. koji imadu zasluge za njegov osnutak i njegovo uredjenje, mogu s ponosom govoriti o tom djelu ustajnoga rada.

Prvi turnus djece odlazi u dom drugom polovicom juna, a drugi mjesec dana kasnije. Vodstvo Ferijalne Kolonije rukovodjeno širokogruđnim obzirima prema židovskom djetetu, nastojalo je svagda da u domu nadju oporavku i djeca iz pokrajine. Međutim Izraelitska Ferijalna Kolonija ne može da na svoj trošak provede ovu stvar u dovoljno velikoj mjeri. Sredstva za podržavanje doma i besplatnu opskrbu djece prijeđu društvo samo iz Zagreba i iz društvenih podružnica, pa se vodstvo društva već nekoliko puta obratilo pozvanim židovskim institucijama u provinciji, da one porade sa svoje strane, te bi djeci iz provincije, koja trebaju oporavku, bilo omogućeno, da mjesec dana proborave u domu u Crikvenici. Izraelitska Ferijalna Kolonija ne traži nikakove doprinose za podržavanje doma, nego samo minimalnu svotu za opskrbu pojedinoga djeteta. Ali se te institucije slabo odazivaju svojoj dužnosti. Ferijalna je Kolonija pokazala mnogo dobre volje, dala je štaviše i inicijativu, ali je, brineći se za svako židovsko dijete, naišla na nedoličan nehaj gotovo u svim mjestima u pokrajini. Zaista je šteta, da ovako savršeno uredjeni dom biva iksorišten samo dva mjeseca u godini, dok bi se, kad bi bilo više sredstava, a prije svega više mara i savjesti u pokrajini, mogao dom iksorištavati u najmanju ruku sve od 15. maja do polovine septembra. Nemar pozvanih institucija i društava u pokrajini grijeh je prema židovskom djetetu, koje treba oporavku, a čiji roditelji nemaju sredstava da mu to omoguće. Još nije prekasno, da se u pojedinim zainteresovanim mjestima u provinciji provede akcija, kako bi se sabrao novac, da se nekoliko desetaka djece ovoga ljeta odašalje na oporavak u Crikvenicu. A do godine treba da se stvar započne već u rano proljeće, kako bi nešto djece iz Zagreba i iz provincije na temelju materijalne saradnje Ferijalne Kolonije u Zagrebu s pojedinim institucijama u pokrajini moglo poći u Crikvenicu već polovicom maja.

ZAGREB.

Konfirmacija djevojaka.

Na drugi dan Šavuota obavljena je u zagrebačkoj sinagogi u Štrosmajerovoj ulici konfirmacija djevojaka. Nakon što je kantor, g. Weissmann, uz pratnju kora otpjevao »Ma tovu«, održao je svečani govor rabin, gosp. dr. Gavro Schwarz. Uvodno je branio konfirmaciju protiv prigovora, što se iznose protiv nje, a zatim je razložio važnost svečanosti i upravio srdačne riječi na mlađe Židovke, koje su pristupile konfirmaciji. Kor je zatim zapjevao »Seu Šearim«. Svečanost završena je time, što su djevojke došle pred Aron hakodeš i položile u nj učječe.

Općinstva bilo je manje nego prošle godine, ali je vladao i suvišan žagor i nemir. Ne sili se nikoga da dodje u sinagogu; ali onaj, tko dodje, neka se dostojno vlasta, a naročito mora prestati žagor, kad rabin govore. Krivicu nosi i naš predsjedništvo odnosno odbor za bogoslovje, koji bi se morao pobrinuti, da kod svečanosti u hramu bude redatelja, koji će općinstvo uputiti na red.

(Članak o »konfirmaciji« donosimo na drugom mjestu.)

Makabi.

Plivačka sekacija.

Upozoravaju se svi, koji žele pristupiti u plivačku sekociju Žid gomb, i šport, društva »Makabi« i služiti se društvenom kabinom na kupalištu, da se mogu začlaniti u sekociju svakoga dana, osim petka, subote i nedjelje od 7—8 sati na večer.

Upisi se vrše samo do 14. juna.

Pristoja za uporabu kabine kroz čitavu sezonu iznosi za odrasle Din. 50.—, za djake, podmladak i djecu Din. 25.—.

Oni, koji još nijesu društveni članovi imadu kod upisa platiti društvenu članarinu od početka godine.

Bez posebne iskaznice plivačke sekocije neće se nitko puštati u kabinu.

Zahvala. Ugodna nam je dužnost, da i ovim putem izrekнемo gospodjici Zori Singer našu duboku zahvalnost za veliki broj vrijednih djela i knjiga, što ih je darovala našoj društvenoj biblioteci.

Židovsko Akademsko Potporno Društvo.

Vjenčanje. U četvrtak dne 27. o. mj. obavljen je u Zagrebu vjenčanje našega sumišljenika i seniora »Judeje« g. dr. Saše Franka s gospodnjicom Stankom Hertmann iz Zagreba. Srdačno čestitamo!

BEOGRAD.

Dolazak delegata Glavnoga Ureda Keren Hajesoda gg. Riharda Steinera i prof. Šalem Pazi Goldmanna.

U Beograd su stigli delegati Glavnoga Ureda Keren Hajesoda gg. Rihard Steiner i prof. Šalem Pazi Goldmann u svrhu provedbe intenzivne kampanje za Keren Hajesod. U petak dne 23. o. mj. uveče govorit će u sinagozi gg. delegati i g. Vrhovni Rabin o zadacima Keren Hajesoda i izgradnji Erec Jisraela. Gg. delegati provest će uz saradnju Kuratorija Keren Hajesoda kampanju u Beogradu. Organizovana je posjeta u Suboticu. U svrhu provedenja akcije Keren Hajesoda posjetit će gg. delegati Keren Hajesoda u pratnji nekajih članova Kuratorija Novi Sad, pa Veliku Kikindu i još neka mesta. G. prof. Pazi Goldmann posjetit će mnoga mesta u Bosni i Južnoj Srbiji, g. Steiner zadržat će se dulje u Vojvodini, a onda će obojica gospode jamačno još moći da posjete razna mesta u Hrvatskoj i Slavoniji.

BJELOVAR.

(Od našega redovitog dopisnika.)

Intenzivno provođenje šekelske akcije. — Glavna skupština organizovane M. C. O. — Ostvarenje židovskog društvenog doma. — Cvjetni dan.

Šekelska akcija provodi se u Bjelovaru vrlo lijepo, a provadja ju posebna komisija sastavljena od najagilnijih cijenika. Svi pripisani šekeli gotovo su raspačani, a saveznog doprinosa lijepo se ubire. Vodstvo M. C. O. zatražilo je od centrale iz Zagreba i stanoviti broj novih šekalim, tako da će kontingenat za Bjelovar biti i nadmašen.

Za 3. juna biti će sazvana glavna skupština reorganizirane M. C. O., koju saživlje privremen na ijsarskom mitingu izabrani odbor, a na koju će biti pozvani svi plačaoci šekela i saveznog doprinosa. Nadamo se, da će na ovoj glavnoj skupštini biti izabran stari odbor, samo što će se popuniti nekim novim osobama.

Na posljednjoj sjednici odbora M. C. O. zaključeno je, da si M. C. O. prihvati društvene prostorije, u kojima će biti i mesta svim židovskim udruženjima, koje će u prvom redu služiti kao čitaonica, odnosno kao prostorije za gajenje židovske društvenosti. Velika biblioteka, koja stoji organizaciji na raspoređenje, biti će onamo preseljena, te će znatno koristiti namjenjenoj svrsi.

Vodstvo organizacije osiguralo je već podesne prostorije, te sad ovisi o glavnoj skupštini, da prihvati ovu dobru zamisao vodstva.

Kako je uzdržavanje ovog doma skopčano s prilično velikim troškovima, to se nadamo da će ovaj potivat svojim mjesечnim doprinosom subvencionirati uprava bogoslovne

općine, jer je u izgledu da će i tajništvo bogoslovne općine imati u ovome domu svoje uredske prostorije. I ostala židovska udruženja umolit će se za pomoć, pa ako se ovo sve povoljno rješi, imat ćemo u najskorije vrijeme u Bjelovaru toliko potrebne društvene prostorije.

Na prvi dan Šavuota prodavao je 20 djevojčica cvijeće za Židovski Narodni Fond. Novi predsjednik povjereništva g. prof. Schej ozbiljno je shvatilo svoju dužnost, te je vrlo lijepo organizovao ovu akciju. Djevojčice iz nižih razreda gimnazije i neke iz pučke škole s velikim su marom i veseljem prodavale cvijeće, znajući za koju ga svrhu prodaju.

Kod cvjetnog dana mnogo su si zasluga stekle gospodje Samuela Stern i Slava Semnitz, koje su same premile sve cvijeće, koje su ove marljive djevojčice tolikim marom i oduševljenjem prodavale za Narodni Fond.

(J. W.)

STARA KANJIŽA.

U subotu, dne 22. V. održana je cijonistička večer, koja je uspjela iznad svakog očekivanja. Prisustvovalo je oko 150 ljudi, većinom Židova, ali su i vlasti bile zastupane, a i sam gradonačelnik bio je prisutan. Govorili su gg. Ernest Schäffer (St. Kanjiža), dr. Otto Mandl (Novi-Sad) i Elemer Sugar (Subotica) i gospoda iz prisutnoga općinstva, a orkestar subotičkoga »Hakoaha« dao je nekoliko dobrih muzičkih točaka. Bilo je gostiju iz Sente i Subotice.

Poslije rasporeda bio je ples i publika je do rane zore ostala na okupu u vrlo dobro raspoloženju.

Cini se, da će se u Staroj-Kanjiži skoro moći osnovati dobra MCO, a to ćemo što prije doista učiniti.

VARAŽDIN.

(Pismo »Židov u vuk.«)

Sinagogalni koncert, što ga nedavno priređe ovlašćujuća jevrejska dobrotna društva ide u najbolje muzikalne priredbe našega glazbenoga života. Od domaćih pjevača i pjevačica sudjelovahu gospodje Elsa Dajić, Lucija Buchwald, pa gospoda Lieberman i nadkantor Vilko Vičić, dok su iz Zagreba došli gospodja Draga Stern i gosp. prof. Dugan. Sve su tačke nešto premašnoga programa izvedene stilskim shvatanjem i zamjernom preciznošću. Prekrasan glas i duboka muzikalnost gospodje Sternove, rijetka orguljaška vještina prof. Dugana pa izvrsna spremna domaćega učitelja guslana, gosp. Kaufera — sve je to doprinjelo lijepom uspjehu. Osobito je zanimanje pobudio mješoviti zbor pod ravnateljem poznatog majstora-dirigenta, odvjetnika dra. Ernesta Krajanskog. Pjevali su najbljopi pjevači i pjevačice sviju varaždinskih pjevačkih društava tolikim zanosom i takovim efektom, da su mnogobrojni slušatelji sviju vjera i staleža ostali zapanjeni lijepotom naše sinagogalne muzike. Tako bi se moralno pjevati i na obične dane, pa se ne bi dešavalo, da i onako malobrojni posjetioc hrama često bježe pred izvedbom kojekakvih zborova. Priredba stajala je pod vodstvom jevrejskog dobrotnog društva, dotično njene agilne predsjednice, gospodje Zore Blau, koja je svojim organizatornim talentom i dobrim ukusom najviše uradila, da je koncert ne samo umjetnički uspio, nego i donio veliku materijalnu dobit osiromašenim našim dobrotnim društvima.

ZAGREBAČKA DIONIČKA PIVOVARA I TVORNICA u Zagrebu, telefon broj 91.

Preporučuje

izvrsno pomoćno sredstvo za proizvod peciva. U kvaliteti i izdašnosti DALEKO NADMAŠUJE sve ostale slične proizvode.

Naputci i pokušne pošiljke stoje na raspolaganju.

PRESELENJA PO GRADU, KAO I IZVAN GRADA

te željeznicom sa Möbelvagonom, dovoz različite robe na i sa kolodvora, obavlja savjesno i uz najjeftinije cijene otpremništvo

Eliša i Lah,

vlasnici velikih zračnih skladišta i industrijskih kolosjeka, Zagreb, Nikolićeva ulica br. 10, telefon 13-36.

SPECTRUM d. d. Ing. Kopista, Dubsky i Krstić

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB
Kukovićeva ul. 23.

BEograd
Banatska ul. 2.

OSIJEK
Desatičina ul. 39.

LJUBLJANA VII.
Medvedova u. 38.

Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - Ogledala u svim veličinama i oblicima - Brušene ploče - Uvinute ploče - Ustakljivanje u mjeri - Fina ogledala.

Židovski šport

Hakoah u Americi borio se uspješno, kadikad sa promjenljivom srećom, pa bilježi uz mnoge pobjede i nekoliko neuspjeha, koji će nam biti razumljivi, ne možda što bi nogometni šport bio u Americi na visini, već zbog ogromnih šrapaca, koje momčad Hakoaha imala da svaldava na putu; a k tome pridolazi još, da klubovi Amerike igraju veoma surovo, pa su tako primjerice u Chikagu ranjena 4 Hakoanca. — Jasno je, nije svrha športa tučnjava i uprava Hakoaha dobro bi učinila, da gleda to zapriječiti. Inače Hakoah kudagod dolazi, slavi trijumfe i biva susretan najvećom pažnjom svih krugova, ne samo športskih; introdukciju dao je doček u New-Yorku, pa audiencija predsjednika Hakoaha dra. Körnera kod predsjednika Amerike Coolidgea. A time je jamačno jedan od glavnih zadataka turneje ispunjen: propagirati na najbolji i najrazumljiviji način židovski šport u Americi.

Inače Hakoah u samome Wenu kroči od uspjeha do uspjeha. Tu je grandiozni lakoatletski meeting, na kojem su nastupili uz najbolje češke, austrijske i madžarske atlete poznati atlete Schuller i svjetski rekorder Houben, tu je veoma uspješni plivački meeting u Dianabadu, a sada nam stigao vijesti o velikom uspjehu hrvača, koji u prvenstvu za 6 tačaka zauzeće u pet tačaka prva mesta. — Uz te uspjehe vidišive za cijeli svijet, valja napomenuti uspjehe u samom radu: nogometna sekcija postavlja na jedan dan sedam kompletne momčadi (u Americi boravio 18 igrača), lakoatletska sekcija postavlja kod jednog šumskog trčanja 14 momčadi, a u plivanju kroz Wien (»Quer durch Wien«) nastupit će 240 židovskih plivača. Prvenstvo za muške i ženske brani na toj pruzi Hakoah.

Uz Hakoah lijepo rade i manja društva u Wenu i u ostaloj Austriji, a uvelike ima za to zasluge Jid. Sport- und Turn-Verband (Okrug M. W. V.), pa čemo drugom prilikom o njihovom radu reći još koju.

Bar-Kohba (Berlin) otvorila je ovih dana svoje vlastito sportsko-gimnastičko igralište, pa je otvorenje bilo veliki doživljaj u cijonističkim redovima, jer je djelovanje Bar-Kohbe, najstarije žid. športskog društva u Njemačkoj i u ostalom židovskom svijetu vrlo uspješno.

Makabi u Zagrebu nastavlja u svim sekcijama sa marljivim radom a sada lakoatletska te nogometna imaju mogućnost rada, pošto je iznajmljeno vanredno igralište H. A. Š. K. u Maksimiru.

Nogometna sekcija s više ili manje uspjeha polazi na cesta gostovanja u provinciju i provodi tako najbolje trčnine za predstojeće borbe na sletu i u prvenstvu.

Lakoatletska sekcija sudjelovala je sa uspjehom na međingu Vuktorije, gdje je atleta Hinko Schlesinger postigao veliki uspjeh, polučivši u tržanju na 100 m. najbolje vrijeme dana Dva puta redom pobijedio je jugoslavenskoga Olimpija Spathića.

Prošle nedjelje priredila je lakoatletska sekcija svoj meeting za juniore, koji spada među najbolje organizovana natjecanja u Zagrebu.

Mačevačka i teškoatletska sekcija pripremaju se sada za nastup u Zagrebu na medjuklubskom natjecanju u Makabiju Domu početkom juna.

Teniska sekcija isto tako marljivo radi, dok se gimnastička sekcija marljivo spremi za priredbu velike javne vježbe na igralištu, koja je zamišljena u vrlo velikom opsegu, a nastupit će nekoliko stotina sudjelovača iz svih društvenih sekcija; osim toga spremi sekcija Akademiju u dvorani.

Mi čemo se u slijedećem broju osvrnuti na ove priredbe gimn. sekcije, koje čine dosta uvod sletu, koji se obdržava 30. i 31. juča i 1. augusta u Zagrebu. S. D.

POBJEDA HAKOAHU U NEW YORKU.

Neodlučan rezultat u New Jersey-u.

Dne 22. maja odigrala je Hakoah utakmicu protiv momčadi Brooklyn Wanderers, koja slovi kao jedna od najjačih momčadi u Americi. Hakoah je tukla Brooklyn Wanderers s 6:1. Prisutno je bilo neko 30.000 gledalaca.

Ovo je dosadašnja najpopularnija pobjeda Hakoaha u Americi. Goalove su zabili Schönfeld 3, Schwarz 2 i Drucker 1.

Dne 23. maja odigrala je Hakoah nakon naporne utakmice proti Brooklyn Wanderers utakmicu sa profesionalnom momčadi Newark u New Jersey-u. Utakmica je svršila s rezultatom 3:3. Poluvrijeme 2:1 za Hakoah.

Učite hebrejski

Upotreboom knjige Sfat Amenu s prijevodom i tumačima na srpsko-hrvatskom jeziku, koju je izdao Marthe, može svaki lako i brzo naučiti hebrejski.

Knjiga je najlepši dar za jevrejsku djecu! Može se naručiti kod Nadrabinata u Baćkoj Topoli.

Tvornica Zlatorog sapuna u Mariboru stekla je ubrzo jevi renome solidnošću svojih proizvoda Zlatorog terpentinov sapun nesamo po mnjenju stručnjaka nego i po prodaji kod većine domova u Jugoslaviji dokazuje da taj sapun može da konkurira s najboljim proizvodima iz inostranstva. Tvornica meće u svaki tisući komad po jedan zlatnik. Mnogo je potrošača naišlo već na takav zlatnik i njihova su imena bila od vremena na vrijeme objavljivana u dnevnim listovima u Zagrebu, Beogradu i Ljubljani. Ova je dobra zamisao pomogla populariziranju produkata tvornice Zlatorog. Tvornica je moderno uredjena i zaposluje lijep broj radnika, a vodstvo je njeni u prokušanim i stručnim rukama. Upotrebljavaju se dobre i ispitane sirovine. Svi produkti tvornice (sapun, lužina za pranje »Tri soda« itd.) otpremaju se veoma ukusno i savjesno. Upućujemo naše čitaće na oglase tvornice Zlatorog u našem listu.

Glazbena Matineja

u nedjelju dne 6. juna u 11 sati prije podne u

Dvorani Makabijevog Doma

Na programu kompozicije: Ahrona, Engela, Hirschlera, Roskina, Rothmüllera i t. d.

U pol 3 sata poslije podne istoga dana u Vijećnici bog. općine konstituirajuća skupština »Jevrejskog Glazbenog Udrženja«. Umoljavaju se da na tu skupštinu dodju svi, koji imaju interesa za osnutak jednoga židovskog glazbenog udruženja u Zagrebu.

Vjesnik S. Ž. O. U.

SJEDNICA MISRADA.

Dne 21. maja održala se proširena sjednica Misrada. Pustovali su uz predstavnike zagrebačkih saveznih društava i članovi sarajevske sav. omladine. Na dnevnom redu bio je sedmi slet ŠZOU u Sarajevu. Hav. Samuel Kamhi iz Sarajeva iznio je mišljenje i uvjete sarajlija pod kojima bi pristali da se slet održi u Sarajevu. Jedan od glavnih zahtjeva je, da se slet ne održi u tradicionalnoj formi, zatim da Ahdut hačofim prisustvuje sletu. Nakon što su se prisutni saglasili u glavnim točkama, odlučeno je, da dva člana Hanhage što prije odu u Sarajevo, pa da na licu mjesta stvore konačne odluke. Na sjednici je pretresan i program sleta na uglavnom izgleda, da će se slet održati dva dana u prirodi, a jedan dan u gradu.

POLAZAK ČLANOVA HANHAGE U SARAJEVO.

Prema dogovoru na sjednici Misrada od 21. maja, otputovali su haverim Čiča Gross i Joža Milhofer u Sarajevu, da se ondje sa mjerodavnim faktorima sporazume u pitanjima sleta u Sarajevu. Ondje će pasti i glavne odluke o formi i sadržaju ovogodišnjeg sleta.

ODBOR ZA HEBREJSKU UNIVERZU U JERUSOLIMU U ZAGREBU.

Kako je poznato, konstituirao se je već prije dulje vremena u Zagrebu Odbor za Hebrejsku Univerzu u Jerusolimu, kojemu je zadača pomaganje institucija univerze te održanje kontakta između univerziteta i Jugoslavije. Odbor nastoji medju ostalim da prikupi sveukupnu židovsku literaturu na srpsko-hrvatskom jeziku. Odbor se je obratio i na nas sa molbom, da mu kompletan godišta »Gideona« poklonimo za Biblioteku Hebrejske Univerze. Kako nam neki brojevi fale, molimo sve savezne članove, da nastoje niže navedene brojeve naći i poslati ih na adresu:

Odbor za hebrejsku Univerzu u Jerusolimu, Zagreb — Ilica 38. II.

Fale: God. I. broj 6, 7; god. II. broj 5, 6, 7, 10, 11, 12, god. III. broj 1, 2, 5, 6; god. V. broj 1; god. VI. broj 3.

RAD U DRUŠTVIMA.

Ahdut-hacofim. Misrad Ahduta izdao je na Lag baomer svoj prvi hozer (neka vrst cirkulara) na 9 stranica litografiрано. Hozer je namijenjen svim čofim, pa se u njemu štampanju sve važnije vijesti iz Ahduta. Misrad Ahduta ima u vidu, da u dogledno vrijeme hozer proširi u covejski interni list. U prvome hozeru ima iza uvodne riječi pismo Šaloma Freibergera u stvari drugoga kempa. U glavnom je riječ o organizaciji i tehniči kempa. Iz članaka »Sastanak u Sarajevu na Pesah« vadimo: »Dok se u Zagrebu na sastanku vodja ŠZOU glasno reklo, da Ahdut nije jezgra Saveza, da nas se prema tome ne treba ni formalno kao takove smatrati, dotle se u isto vrijeme u Sarajevu zahtjevalo, da Ahdut bude lišen odgovornosti, jer kraj današnjih prilika u Savezu ne može da je snosi. Savez ne treba jezgru, on treba glavu, vodju. Tog je vodu Savez i našao u Čiči. Time da je Čiča preuzeo na sebe brigu za Savez dao je Ahdut Savezu više, nego li mu je dao sve od Osijeka ovamo. Za Ahdut to znači veliku

žrtvu, a za Savez rješenje krize.« Zatim ima opis izleta na Trebević, vijesti iz drugih omladinskih saveza, sa kojima je Ahdut u kontaktu, te izvještaj o radu u covejskim kibucima. U Sarajevu ima dvije nove pokusne kvuce, a dvije pokusne primjene su među redovne. U Zagrebu je središte cijelog života i rada novi Dom. Sada se tek vidi, što znaće držvene prostorije. Rad je rumskoga kibuca u posljednje vrijeme malo popustio. U Vinkovcima i Mitrovici se normalno radi.

Bitoli. »Atehija« nam javlja, da rad u zadnje vrijeme nije na visini. Čini mi se, da je najveća zapreka u tome što je većina tamošnje omladine suviše zaokupljena zvanjem, te nema kada da se bavi intelektualnim radom, za koji i nema mnogo razumjevanja. Rad se uglavnom kreće oko općih cijonističkih akcija. Članovi se često sastaju u čitaonici. U zadnje se vrijeme pokušava proširenjem odbora »Atehije« stvoriti M. C. O.

Banja-Luka. »Ezra« nam javlja, da rad iz različitih razloga zaostaje, dok »Bne Cion« veoma lijepo radi.

Karlovac. U nedjelju, 16. V., priredila je »Karlovacka žid. omladina« izlet sa zagrebačkom omladinom na Plješivcu. Na vrhu Plješivice sastalo se mnogo omladine, te se u ugodnom i veselom raspoloženju do naveče pjevalo i igralo. Takovi su izleti od veoma velikoga značaja, jer doprinose upoznavanju i približavanju savezne omladine iz obližnjih mjesto.

Križevci. Rad se sastoji iz čestih sastanaka grupe. Sastanci su obično iza večere. Na njima se ne radi uvijek po određenom programu. Pjeva se hebrejske pjesme, čita se o različitim aktuelnim dogadjajima u Savezu, i u čitavom cijonističkom svijetu. Rad s djecom će se opet započeti. Planira se izlet sa okolišnim saveznim društvinama.

Novi Bečej. »Žid. omlad. društvo« je u zajednici sa »Ivrijom« iz Staroga Bečaja priredilo veoma uspješnu priredbu. Rad je dosta živ. Omladina radi veoma intenzivno za KKL kako i za ostale opće cijonističke akcije.

Sarajevo. Bar Kohba se reorganizirala u upravi i time izgleda, da je zašla u novi, življiji period rada. Još dne 8. marta održana je glavna skupština, na kojoj je izabran novi odbor, kojemu je stao na čelo hav. Dr. Leon Perić. Bar-Kohba radi danas živo u mnogo različitih sekcija, od kojih je najaktivnija gombalačka, a za njom dolaze lakoatletska, hazrena, turistička, a čini se da je najslabija nogometna sekcija. Osim toga priređuju se često i zabave, koje šire društvenost među članovima.

Virovitica. »Bar Kohba« nam javlja, da je rad ţa bojavka hav. Grossa započeo novim zamahom. Održali se uspješni sastanci, na kojima se opće židovska i cijonistička pitanja tretirala. Planira se oveći izlet na Šavut.

Misrad ŠZOU.

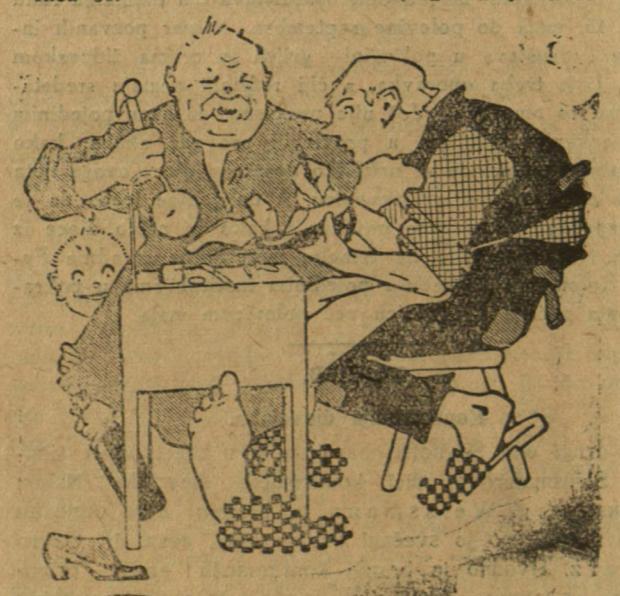
Plaćajte pretplatu!

„Salamander“

ZAGREB,

BEOGRAD,
Knez Mihajlova 17.

Ilica 36.

Najveći izbor ženskih i muških cipeja.

Pogledajte si izloge.

RADIOTEHNNIKA

specijalno poduzeće za telefoniju bez žica.

Laboratorij

Telefon int. 4-79. ZAGREB Trenkova ulica 6

Prvorazredni aparati i sastavni dijelovi

Za

RADIO - ZAGREB

najbolji DETEKTOR-APARATI

Čisti stan
od stjenica i druge gamadi imat ćeete samo onda ako nazovete
ARTES aboratorij
ZAGREB TELEFON 19-97.
Uspjeh zajamčen. Zagumljivi plin ne pravi štete, a niti ne počnjuje pokućstvo. Primaju se naručbe iz provincije.

SANDALE
smedji blank šivane (flexible) ili kovane u najboljoj kvaliteti,
marka
»STANDARD«
dobavlja uz jeftine originalne tvorničke cijene na veliko i malo
CARL POLLAK d. d., LJUBLJANA.
glavno zastupstvo
FRKOVIĆ I DRUG, ZAGREB.
Mesnička ulica broj 5. Telefon br. 4-45.

TENIS rakete kao i igračišta
popravljam i novo uredujem uz garanciju
Ludvig Toplak
Zagreb
Telefon br. 4 05. — Frankopanska br. 1 (dvorište)

Najuspješnije se oglašuje u „Židovu“

*Zdravlje
je pola bogatstva*

Prvi je uvjet za duševni i tjelesni rad, a napose za uspjeh u životu tjelesno zdravlje. — Ne mučite svoje tijelo jakim potresom stupajući na tvrdim kožnim petama. Nosite i Vi PALMA KAUCUK PETE I POTPLATE. Nikada više ne ćete napustiti ugodnosti što ih osjećate kod elastičnog hoda. Palma kaučuk peta i potplati su trajniji, a ipak jeftiniji od kože.

NAJBOLJI I NAJJEFTINIJI
ORMARI ZA LED
(EISKASTEN) KOD
„JAVOR“ D. D.
prije I. HRVATSKA STOLARSKA UDRUGA
ZAGREB, STROSSMAYEROVA 10

SVI
hoće, da ugrabe zlatnik, koji se na-
lazi u

Zlatorog terpentinovom sapunu

Pokušajte i Vi Vašu sreću i osvje-
dočite se o nenadkriljivoj kakvoći
ovog zaista čudotvornog sapuna!

Jogurt

predusreće i liječi poglavito okrećenje žila, bolesti želuca i crijeva, bubrega, jetara, žuci i mjehura, slabokrvnosti, bljedicu, bezsanici, nervoznost lošu probavu, sladornu bolest i t. d.

Za sušćave je JOGURT vrlo krepka hrana. — Osobito povoljno djeluje JOGURT kao hrana za djecu, jer ju osvježuje, okrepljuju i jača te posjećuje njihov razvitak.

Pazite na naš zaštitni znak!

Naš JOGURT dostavljamo u kuću počevši jednom bočicom. — Naručbe:

J A J E K S, Zagreb, Jelačićev trg 28.
Dvorište desno, II. kat, telefon 16-05.

RESTAURACIJA
M. KOHN
ZAGREB, JELAČIĆEV TRG 19. I.

Menu počam od 15 din. (više vrsti jela).
Primaju se abonenti u i izvan kuće.

Talesim, hebrejski molitvenici mezusa i tefilin, tabele za godišnjice smrti (Jahrtafel) uz umjerene cijene kod

RNJIŽARE SREĆRO HOFMAN
(Nova Knjižara)
Ilica 92 ZAGREB Tel. 9-58

„Gaby“

Kitničarija i parfumerija

Zagreb Nikolićeva 11.

Tambure

svi vrsti za društva i poj-
dince preporučuje poznata
fabrika tambura

J. Vardian

Sisak (Hrvatska)

Tražite cjenik sa slikama.

HOTEL ROYAL

Vlasnik Milan Čanak
ZAGREB, Ilich br. 44-46

Udobne sobe, odlična kuhinja
prvorazredna poslužba.
Vlastiti autobus za otpremu putnika i
prtijage sa stanice i na stanicu.

V. Pandić

gradjevna i umjetna bravarija
Račićeva 12. ZAGREB Telefon 5-26.

Sigurnosnih brava uvijek na
skladištu.

Strogo

Mesnica
Al. Feliks
Petrinjska 6.

POZOR!
POZOR!
Najbolje cipele
domaći ručni proizvod - dobiju se u trgovini
„Uzdanica“

Primaju se narudžbe po mjeri. — Elegantne
lak-cipele muške i ženske. — Cijene bez kon-
kurenkcije. — Preporuča se

„Uzdanica“, proizvod cipela
Eugen Bival, Zagreb
Frankopanska 18. Telefon 19-77.

C I P E L E

gradjanske i bakandje dobiju se naj-
bolje i najjeftinije samo kod
Trgovina cipela i gamaša

I G N J O M O L N A R
Zagreb, Draškovićeva 4. Telef. 16-01

**Atelier steznika — Zavod
za plisiranje i ažuriranje**

Ema Burbaum
Bregovita ulica 1.

Preporuča: steznike po mjeri iz najboljeg
francuskog materijala. — Veliki izbor gotovih
steznika, trbušnih pojasa i prslučića. Čišćenje
i moderniziranje uz umjerene cijene. Izvodi
endlanje i vendlanje u rublje,
zastore i haljine.

Pension za djecu „AUSTRIJA“
dr. Kadischa VÖSLAU kraj Beča
Jägermayerstrasse 19 Telefon 99/VIII.

Pedagoški proknjšana uprava. Majčinska nje-
ga, nadzor, provršna hrana. Za vrijeme škol-
ske godine prema želji poduka u svim pred-
metima za sve vrsti srednjih škola. Pouka u
muzici i jezicima.

Dva velika vrtta, pokrivene terase s mno-
go sunca. Moguć je kraći ili dulji boravak.

Pokupčice na otplatu

I uz gotovo kupujte i naručujte samo kod
producenata gdje dobijete najbolje i najsolid-
nije izradjeno, sve vrsti spavačih, jedačih go-
spodskih soba kao i pojedinih komada, te
brijačkog i dučanskog namještaja.

IVAN PLAVTARIĆ
TRG N 8.
(Kuća s kupolom iza bivšeg cirkusa Kludsky)

PAVLICA
INDUSTRIJA KOVANIH LANACA
ZAGREB
GAJEVAC ULICA 4
Izrađuje lance
za industriju,
poljoprivredu
i momaricu.

Zagrebačka tovarnica slatkisa

Robert Spiegler i drug k. d.
Ilica broj 65. Ilica broj 65.

Nudjamo prvorazrednu slastičarsku proizvo-
đenu - Torte počam od 30 dinara. Preproda-
vaci znatan popust.

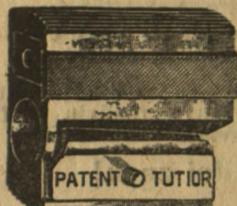
TEHNIČKI BUREAU „TEBIN“

Telef. 27-04 - ZAGREB - Preradovićeva 18

Stock MICHELIN autoguma. — VARTA-TUDOR akumulatori. EISEMANN dijelovi. — Zavod za vulkaniziranje guma. — Autopribor i autopotrebštine. — Punjenje i popravak akumulatora. — Benzin i ulje.

TUTOR

jedino uporabljivo ŠILJAK za oloake

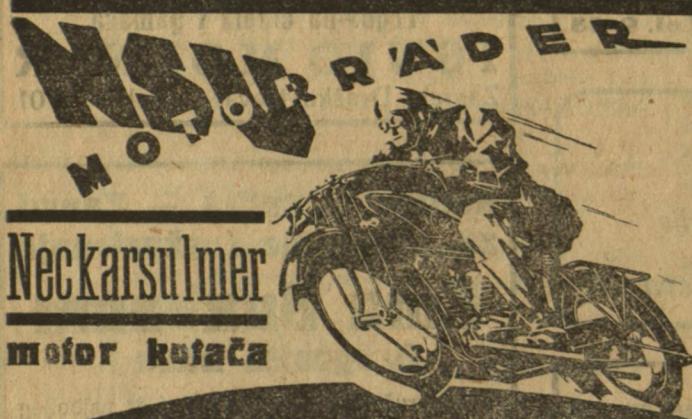
„Tutor“ ne će nikada odkinuti šiljak. „Tutor“ iznenadit će svakoga sa svojim nevjerljivom jednostavnostu. Njegova sprava za rezanje može se po volji promijeniti. Tko posjeduje „Tutor“ bit će uvijek vesel kad ga upotrebljava.

Komad stoji 15—Dinara
— Tražite sveopće cjenike —
N O V I T A S
Zagreb, Preradovićeva ul. 23
Telefon 26-80.

Julio Hofman

Zagreb, Ilica 61

Trgovina svakovrsnih
rubaca na veliko

na 2/6.6, 4/11, 6/14 i 8/16 konjskih snaga imade
Auto-garaža i mehanička radiona

Ivan DIRNBACHER Zagreb

Gudulićeva ulica br. 21. — Telefon broj 26-53

Bogato skladište prvorazrednih dvokolica, te svih djelova za automobile, motorkotače i dvokolice. Vlastita i moderno uređena mehanička radiona. Za solidni posao i umjerene cijene jamčim

TRAŽE SE NUSZASTUPNICI ZA SVE POKRAJINE.

Najljepši dar za BARMICVO —

Fotografirati može stakljer

jer debije za 220- Din cijelu opremu i to

1 fotografski aparat velič. 4 1/2, x 6 cm,
1 rubin crvenu svetiljku za tamnu izbu,
12 fotografskih ploča veličina 4 x 6 cm,
10 svjetlo osjetljivih papira vel. 9 x 12,
1 razvijač za razvijanje ploča i slike,
1 fiksirna sol za fiksiranje ploča i slike,
1 zlatnu kupku za fiksiranje slike,
1 ramu za kopiranje slike,
2 zdjelice za ispiranje pleča i slike,
1 knjigu sa uputom za fotografirati.

Isto u veličini 9 x 12 cm sa original Verox-kamerom i stativom samo D. 700.—

FOTO-RENKORD

Zagreb, Ilica 22.

Željezne krevete

ostalo željezno rokotvo izradjuje najsolidnije „ZMAJ“ D. D. ZAGREB
Petrinjska ul. 3
Tražite cjenik!

Antialkoholni mlijeci restaurant „Obradočev Zdravlja“

Marovska ulica 11.

Zajamčeno naravno mlijeko, kao i svi mlijeni proizvodi, prvorazrednog kvaliteta u najumjereniju cijenu.

Specijalitet „Jogurt zdravlja“

Kako se može postati filmski glumac ili glumica i šta filmski kandidat filmu znati moraju.

Jedno djelo koje treba da čita svaki prijatelj filma i kinu. Prva i jedina literatura na našem jeziku o filmskoj karijeri. Upravo izaslo! Prospekt besplatno! Cijena Din. 30 i 5 Din. za poštarinu. Narudžbe i novac se šalju:

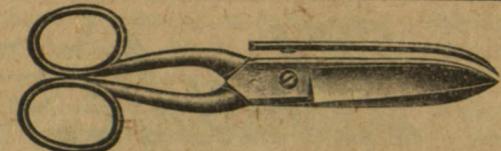
FILMSKOJ KNJIŽNICI OCEAN-FILMA
Zagreb, Petrinjska ul. 28

RICHTEROVO MLJEKARSTVO

Svi mlijeci proizvodi

ZAGREB

Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

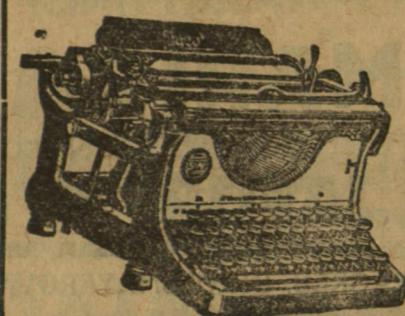
Vjekoslav Flosberger

M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann
Električna brusiona i trgovina finočelične robe.
ILICA 38.

GALOŠE

sniježne cipele, te svu gumenu robu popravlja brzo
solidno i jeftino

Zavod za popravke gumene robe
ZAGREB, PRERADOVIĆEVA ULICA 22.

Ideal

pisaći stroj

jest najmoderne i jake konstrukcije,
vanrednog materijala i vrlo dugo-
trajan.

ZASTUPSTVO

“The Rex Co.“ ZAGREB, Sajmište 56.

Specijalna trgovina češkoga sukna za
muška odijela i sav krojački pribor

J. Modern, Zagreb

Sajmište 51. (produljena Hatzova ulica)

Cijene umjerene. Pelakšice u plaćanju.

Tvornica umjetničkog pokućstva

BOTHE i EHRLMAN D. D. ZAGREB

Točalica:

Zagreb, Savska cesta broj 25.
Telefon broj 14 i 19-99.

Prodavaonica:

Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.
Telefon broj 17-76.

Pedrožnica:

Beograd, Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:

Depolo i Stipčić, Sušak,
Janković i Grujić, Niš,

lazar Atanasijević i Kompanija Skoplje
Josip Pišavić, Split.

Proizvadja: pokućstvo svih vrsti i slégova, kompletne uredjaje za stanove, banke, hotele, kavane i restauracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.